

Çoxtərəfli dünya nizamına doğru

BRICS Azərbaycanın çoxvektorlu siyasəti üçün daha bir aktual platformadır

Təqribən 200 ölkənin COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə dair yekdil qərarı da ölkəmizin həyata keçirdiyi siyasətə hörmətinin və dəstəyinin parlaq sübutudur. "Biz artıq Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında iqlim üzrə əməkdaşlığa töhfə veririk və istər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərdə, istərsə də global təhlükəsizlik, beynəlxalq hüququn aliliyi, bir-birinin işlərinə qarışmamaq, qarşılıqlı hörmət məsələlərində qarşılıqlı anlaşmaya nail olunmasına səy göstərəcəyik", - deyərək Azərbaycan Prezidenti sammitdə bəyan etdi.

Bu, ölkəmizin multilateralizm siyasətinə sadiqliyinin, bu prinsipi əsas götürərək çoxtərəfli diplomatiya həyata keçirməsinin ifadəsidir. Multilateralizm çoxtərəfli əməkdaşlığı, diplomatiyanı nəzərdə tutur və müasir dünya nizamının formalaşmasında belə bir siyasətin əhəmiyyəti, faydaları çox böyükdür.

Bu siyasətin ticarət əlaqələrinin qurulması və ölkələrin iqtisadi inkişafı baxımından da əhəmiyyəti çox böyükdür. Belə ki, çoxtərəfli əməkdaşlıq, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı kimi qurumlar vasitəsilə ticarət qaydalarının tənzimlənməsinə və sərhədlərəsas ticarətin asanlaşdırılmasına dəstək verir. Bu da ölkələrin iqtisadi inkişafını sürətləndirir və sərma-yə axını asanlaşdırır.

Bu siyasət ən mühüm faydalarından biri də, təbii ki, bütün dünyada sülhün qorunması və konfliktlərin həlli ilə bağlıdır. Multilateralizm dövlətlərarası münasibətləri sülh yolu ilə həll etməyə yönəlmiş platformalar yaradır. Bu həm də global problemlərin həllinə, iqtisadi inkişafın dəstəklənməsinə və beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin edilməsinə imkan verən vacib əməkdaşlıq modeli kimi beynəlxalq ictimaiyyət üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və global problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənafelərini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi və birgə qərarlar qəbul etmək üçün müzakirə apardığı platformalar yaratmaqdır.

Bu format təkcə ölkələr arasında deyil, eyni zamanda hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatları, eləcə də beynəlxalq şirkətlərin də daxil olduğu bir platforma yaradır. Çoxtərəfli diplomatiya münasibətlərin sülh yolu ilə həllini və ümumi inkişaf məqsədlərinə çatmağı asanlaşdırır.

Yaşam tərzimiz də dəyişəcək

"Yaşıl bina"lar təbiətin saflığına, insanların sağlamlığına xidmət edəcək

Ölkəmizdə həyata keçirilən yeni memarlıq layihələrinə heyrtlənmək mümkün deyil. Onların sayəsində Bakıda tikilən çoxmərtəbəli yaşayış evləri, infrastruktur obyektləri paytaxtımızı yaxşı mənada tanıtmaz edib. Tikintinin belə geniş miqyası isə iqlim dəyişmələrinin fəsadlarının get-gedə artdığı indiki zamanda "yaşıl tikinti"nin idarə olunmasını tələb edir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda davamlı memarlığın ilk nümunələrindən biri 2011-ci ildə başlanmış Bakı Ağ Şəhər layihəsidir. Bu şəhər regenerasiyası layihəsi Bakını daha dayanıqlı və ekoloji cəhətdən təmiz şəhərə çevirmək məqsədi daşıyırdı. Ölkənin "yaşıl tikinti" tarixində digər mühüm mərhələ 2013-cü ildə Azərbaycan "Yaşıl Tikinti" Şurasının (AzGBC) yaradılmasıdır. AzGBC ölkədə davamlı tikinti təcrübələrini təşviq edən və dəstəkləyən qeyri-kommersiya təşkilatıdır. O, sertifikatlaşdırma və təlim proqramları təqdim edir, həmçinin "yaşıl tikinti" prinsipləri və texnologiyaları haqqında məlumat yayır. 2015-ci ildə Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dayanıqlı İnkişaf üzrə 2030-cu il gündəliyinə qoşularaq davamlı inkişafa dair öhdəlik götürüb. Bu addım hökumətin uzunmüddətli inkişaf planlarına "yaşıl tikinti" də daxil olmaqla davamlı təcrübələrin daxil edilməsinə sadiqliyini göstərir. Azərbaycanda diqqətəlayiq "yaşıl tikinti" layihəsi 2016-cı ildə tamamlanan Port Bakı Yaşayış Qüllələridir.

Azərbaycan kosmosunun gələcəyi etibarlı əllərdədir

Milan Astronavtika Konqresində tələbələrimizin elmi məqalələri maraqla qarşılanmışdır

Bir neçə gün əvvəl İtaliyanın Milan şəhərində keçirilən 75-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi "Dəyərli Kosmos" (Responsible Space for Sustainability) çağırışı ilə keçirildi. Bu, indiyə kimi bu istiqamətdə keçirilən tədbirləri üstələyərək astronavtika tarixində ən böyük konqres idi. Konqresdə 120 ölkədən 11 min 200-dən çox nümayəndə iştirak edirdi. Bu rəqəmlər rekord göstəricidir və konqresin global miqyasda kosmik sahənin iştirakçılarının toplandığı ən böyük platforma olduğunu göstərir. Konqresin sərgi pavilyonu 530-dan çox iştirakçı qəbul etmişdi. Builki konqresdə ilk dəfə 60 kosmik agentlik və qurum rəhbərini bir araya gətirən Qlobal Kosmik Liderlər Sammiti də baş tutdu. 3 min nəfər isə canlı yayıma qoşuldu. 3500 nəfərin iştirak etdiyi konqresdə 25 astronavt ilə ictimaiyyət, tələbələr və gənc mütəxəssislərin görüşü oldu. Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasına 73 yeni üzv qoşuldu və beləliklə, üzvlərin sayı 80 ölkədən 563-ə çatdı.

Milan Astronavtika Konqresində Azərbaycan "Azərkosmos" stendi ilə təmsil olunurdu. Konqresdə 52 tələbə, gənc mütəxəssis və alimlərdən ibarət milli elmi komanda iştirak edirdi. Azərbaycan komandası tədbirdə elmi işlər üzrə yeni rekord imza ataraq 345 elmi məqalə təqdim etdi. Elmi məqalələrin sayına görə ölkəmiz dünyada ilk beşlikdə yer aldı. Təqdim olunan elmi məqalələrimizin 90 faizi gənclər tərəfindən hazırlanmışdı. Azərbaycanın belə yüksək göstəriciyə nail olmasında Bakıda keçirilən əvvəlki konqresin rolunu qeyd etməmək mümkün deyil.

Naxçıvanı işıqlı günə çıxaran "yaşıl enerji" mənbələri

Müvafiq elektrik stansiyaları muxtar respublikanı xarici şirkətlər üçün daha da cəlbedici edir

Naxçıvanın bərpaolunan enerji potensialı xarici şirkətləri də bu ərazilərə cəlb edir. Hazırda dünyanın aparıcı enerji şirkətlərindən Total Energies, Czech Engineering, Nobel Energy, Masdar, ACWA Power, China Energy, Notus ilə "yaşıl enerji" layihələrinin reallaşdırılması istiqamətində görüşlər keçirilir. Bu istiqamət üzrə yol xəritəsi hazırlanır.

Görülən işlər nəticəsində COP29-a qədər gücü 30 meqavat olan yeni günəş-elektrik stansiyasının tikintisi planlaşdırılır. Stansiyanın tikilməsi üçün 688 hektar ərazi ayrılmışdır.

Xarici şirkətlərin marağı da Naxçıvanda "yaşıl enerji" potensialının yüksək olduğunu göstərir. Vaxtilə elektrik enerjisi baxımından çətin günlər keçirən, fasilələrlə, hətta enerjinin heç olmadığı qaranlıq günlər yaşayan muxtar respublika bu gün artıq enerji təchizatını "yaşıl enerji" hesabına tam təmin etmək imkanına malikdir.

Naxçıvanda günəşdən, küləkdən, sudan enerjinin alınma potensialının yüksək olması "yaşıl enerji zonası" elan edilməsinin əvəsi olmağını göstərir. Bu istiqamətdə görülən gənciyyətlər işlər yaxın gələcəkdə özü ilə yanaşı, Avropa ölkələrinə də bərpaolunan enerji nəql etmək üçün Naxçıvanı həm də böyük ixracatçı qəhvə çevirəcək.

BMT Fransanı insan hüquqlarına məhəl qoymamağa görə qınayır

BMT-nin İnsan Haqları Komitəsinin sədr müavini Xose Manuel Santos Pais Fransanın Komitəyə təqdim etdiyi hesabatı tənqid edib. Komitənin Cenevrədə keçirilən 142-ci sessiyasında H.Pais qeyd edib ki, Fransanın hazırkı hesabatı əvvəlki hesabatdan daha az təfərrüatlıdır. O, beşinci hesabatın Fransanın Yeni Kaledoniya da daxil olmaqla, dəniz hüddürlərindən kənar ərazilərdə yerli xalqların hüquqlarına hörmət etmək öhdəliyinə aid olduğunu vurğulayıb. Pais qeyd edib ki, 2024-cü ilin mayında hakimiyyətin Yeni Kaledoniya verilməsinə nəzərdə tutulan Numea sazişinə baxmayaraq, Fransa Milli Assambleyası seçki korpusunu genişləndirmək qərarına gəlib və bu, kanak əhalisi arasında etirazlara və sonradan hakimiyyətlə toqquşmalara səbəb olub.

BMT rəsmisi bildirib ki, Fransa hökuməti həddindən artıq güc tətbiqi, ölümlər və çoxlu yaralanma iddiaları ilə etirazları yatırmaq üçün əhəmiyyətli qüvvələr göndərib. O, sosial şəbəkələrin bloklandığına, 11-dən çox insanın güllələndiyinə, 169 nəfərin yaralandığına, 1700-ə yaxın nümayişçinin həbs edildiyinə, onlardan bir qisminin Fransaya göndərildiyinə diqqət çəkib.

Azərbaycan qətiyyətli mövqeyindən dönməyəcək

Qərbin erməniparəst qüvvələrinin ölkəmizə qarşı hücum kampaniyası məğlubiyyətə məhkumdur

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çorçivo Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Bakıda keçirilməsinin məlum olduğu zaman Qərb siyasi mərkəzləri Azərbaycanı hədəf alan təzyiqli kampaniyasına yenidən start veriblər. Həmin vaxtdan ötən müddət ərzində müstəmləkəçi Fransanın başçılıq etdiyi anti-Azərbaycançı şəbəkə ələ aldıqları beynəlxalq təşkilat və KİV vasitələri ilə sistemli şəkildə ölkəmizə qarşı siyasi, diplomatik, informasiya hücumları həyata keçirirlər. COP29-un keçirilməsinə qədər çox az müddət qaldığı hazırkı ərzində isə Azərbaycanın düşmənlərinin hücum dalğasının xüsusilə intensivləşdiyini müşahidə edirik.

Qərbin məkrli ssenaris

Məkrli Qərbin "humanizm keşikçiləri" gah Azərbaycanı sanksiyalarla hədələyir, gah ölkəmizi "etnik təmizləmə"yə gətirirlər, gah separatçı quldurlara azadlıqdan dəm vurur, gah da

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Çoxtərəfli dünya nizamına doğru

BRICS Azərbaycanın çoxvektorlu siyasəti üçün daha bir aktual platformadır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Rusiyanın Kazan şəhərində keçirilən BRICS+ sammitində iştirakı rəsmi Bakının çoxvektorlu diplomatiyası və uğurlu xarici iqtisadi əlaqələrinin növbəti təntənəsidir. Öz gücünə arxalanaraq istənilən hərbi-siyasi blokdan kənar durmaqla müstəqil xarici siyasətini və beynəlxalq aləmdəki yerini müəyyən etmək bacarığı, sözün əsl mənasında, yalnız azad və özünü iqtisadi cəhətdən tam təmin edə bilən dövlətlərin qazana biləcəyi nailiyyətdir. Azərbaycanın təşkilat üçün ciddi maraq kəsb etməsi, ölkəmizin zəngin iqtisadi potensialı olan iri coğrafi və geosiyasi məkanla əməkdaşlıq qurması nöqtəyi-nəzərdən olduqca əhəmiyyətlidir. BRICS-ə daxil olan ölkələrdə yaşayan əhali dünyanın demək olar ki, yarısını təşkil edir. Təşkilat üzvlərinin dünya iqtisadiyyatındakı payı isə illərlə artır.

İlk dövrlərdə Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika Respublikasının, bu ilin əvvəlində Misir, İran, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), Efiopiyanın da üzv olduğu, digər bir çox ölkənin də getdikcə böyük maraq göstərdiyi BRICS-in əsas məqsədi dünyada güclər nisbətini balanslaşdırmaqdır. Həm də çoxqütblü dünya nizamını təşviq etməklə birgə, birləşmiş problemləri aradan qaldırmaqdır. Bu, qurumun qarşısına qoyduğu əsas vəzifələrdəndir.

Çoxtərəfli diplomatiya modeli

Son onilliklərin tarixi təcrübəsi 2006-cı ildən fəaliyyət göstərən BRICS-in də çoxtərəfli diplomatiyanın daha bir uğurlu modelinə çevrildiyini göstərir. Təşkilatın Kazanda keçirilən bu ilki sammitində 36 ölkədən və 6 beynəlxalq təşkilatdan nümayəndə heyətlərinin, o cümlədən 22 dövlət başçısının, BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşin qatılması sözügedən qurumun beynəlxalq çəkisini göstərir.

BRICS 2009-cu ildən bəri hər il rəsmi sammitlərdə toplaşan və çoxtərəfli siyasətləri əlaqələndirən vahid geosiyasi bloka çevrilib. BRICS dünya əhalisinin təxminən yarısını və qlobal iqtisadiyyatın 1/4-dən çoxunu təşkil edən nəhəng iqtisadi güc mərkəzidir. Bu qurum qlobal idarəetmənin təkmilləşdirilməsinə və daha ədalətli beynəlxalq nizamın inkişafına töhfə verməkdədir. BRICS yarandığı gündən beynəlxalq münasibətlər sisteminin demokratikləşməsinə xidmət göstərir. Ölkələrin BRICS-də təmsilçiliyi, bu təşkilatla sıx əməkdaşlığa sövq edən əsas amillərdən biri də onun beynəlxalq hüquq, ərazi bütövlüyü, suverenlik və bir-birinin daxili işlərinə müdaxilə etməmə prinsiplərinə sadiq qalaraq, dövlətlər arasında qarşılıqlı faydalı münasibətləri dəstəkləməsidir, siyasi gündəliyin yalnız bir qrup ölkə tərəfindən inhisarlaşdırılmasının qarşısını almağa çalışmasıdır. Müasir dünyamızda buna çox böyük ehtiyac var.

Qurumun Kazan sammiti də inkişaf edən ölkələrin daha balanslı bir qlobal idarəetmə sistemi yaratmaq arzularını və siyasi təzyiqlərə bağlı sanksiyalardan sonra maliyyə mexanizmlərinin inkişaf etdirilməsi isteklərini əks etdirirdi.

Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında dialoq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin XVI BRICS sammitində iştirakı, ölkəmizin bu quruma göstərdiyi maraq Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdə çoxtərəfli prinsiplərinin fəal tərəfdarı olmasını

dan irəli gəlir. Cənab İlham Əliyevin sammitin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclasındakı çıxışı zamanı da qeyd etdiyi kimi, bu mövqə 2020-2023-cü illərdə ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə əyani şəkildə nümayiş etdirilib. Azərbaycanın dördüncü sədrliyi Qoşulmama Hərəkatı özünün institusional inkişafında böyük addım atıb, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini xeyli möhkəmləndirib. Hərəkatı uğurlu sədrlik təcrübəsi bu gün bizə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin hazırkı sədr qismində kömək edir. "Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri bizim ərazimizdən keçir. Bu nəqliyyat yollarının Azərbaycan ərazisində olan bütün seqmentləri uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı məqamda ərazimizdən yük axınının kəskin artması nəzərə alaraq, biz bu dəhlizlərin ötürücülük imkanlarını artırılmasına əlavə vəsaitlər yatırırıq", - Prezident İlham Əliyev çıxışında xüsusi vurğuladı.

Bir faktı da qeyd etmək ki, BRICS üzvlərinin böyük əksəriyyəti Qoşulmama Hərəkatında da təmsil olunurlar. Bu ölkələr siyasi coğrafiyada ekransız hallarda "az inkişaf etmiş dövlətlər" adlandırılarsa da, bəzi bölgədə hazırkı realıqda şərti xarakter daşıyır. Çinlə Hindistan ciddi iqtisadi göstəriciləri nümayiş etdirirlər, Rusiyanın iqtisadiyyatı isə Qərbin iki ildən çoxdur təbii etdiyi sanksiyaların qarşısında bəzən müvəffəq olub. BRICS-ə qoşulan nisbətən kiçik dövlətlərin əsas siyasi hərəkatverici argumentləri sovetlərin yığılmasından sonra hökm sürən birqütblü sistemə qarşı artan etirazlardır. ABŞ və Avropanın bu ölkələrə qarşı istismarçı imperialist yanaşmaları XXI əsrdə yaşamağımıza baxmayaraq, növbəti dəyişməz qalıb, hətta müasir üsullarla daha da sortlaşdır.

Qərbin ədalətli yanaşması özünü təkəbr BRICS kimi böyük potensialı olan təşkilatların inkişafında deyil, keçmiş və hazırkı müstəmləkələrdə ABŞ və Avropanın qarşı etirazların yüksəlməsində də biruzə verir. Məsələn, son bir il ərzində Fransa müstəmləkələrinə Parisə qarşı aktiv narazılığın artması bu tendensiyanın aşkar göstəricisidir. Yeri gəlmişkən, "üçüncü dünya"nın sərgilədiyi bu etirazın səbəbləri rəsmi Bakı tərəfindən də dərk edilir və dəstəklənir. 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarının erməni işğalında qalmasını hər vaxtla ört-basdır etməyə, bununla da Ermənistanın işğalçı əməllərinə dəfə-fəqə haqq qazandırmışa davam edən kollektiv Qərb ədaləti borpə etməyini

zi həzm edə bilmir. ABŞ-də qanunvericilik səviyyəsindəki ədalətsiz təşəbbüslərdən, Avropada ayrı-ayrı dövlətlərin qərəzli siyasətlərindən, Avropa Parlamentində ünvanımıza səslənən mütəmadi hədəf və təhdidlərdən bu siyasətin bizə qarşı hələ də aktual olduğunu görürük. Ermənistanla sülh sazişi istiqamətində ciddi irəliləyişin olmasına baxmayaraq, bu mərkəzlərdən Bakıya qarşı təzyiqlərin davam etməsinə və Ermənistanla sülh sazişinin yığılmasına da diqqətli yanaşılmalıdır. Azərbaycan arasında ziddiyyətlərdən özlərinin geosiyasi maraqları naminə yararlanmaq niyyətlərinin mübahisəsiz sübutudur.

Coğrafi yerləşməsinin üstünlüklərindən məharətlə istifadə edən Azərbaycan bu gün həm Çin, Rusiya və gündən-gündə nüfuzu artan türk və müsəlman dünyası ilə, həm də Qərbi dövlətləri ilə sıx və məhsuldar işbirliyindədir. Ölkəmiz ümumdünya yükdaşımaya böhranı gerçəkliyində Şərqi-Qərbi arasında mühüm birbaşa birləşdirici körpü rolunu oynayır. Çinlə Qərbi dünyası arasında ticarətin əsas logistik marşrutlarından biri, özü də ən ucuz başa gələn bölgemizdən keçir. Azərbaycan bu prosesin əsas iştirakçılardan olduğundan siyasi baxımdan hər iki tərəflə praktik işgüzarlıq əsaslanan münasibətlərə malikdir.

Prezident İlham Əliyevin bu uğurlu siyasi kursu Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatı kimi iri beynəlxalq platformada məhsuldar iştirakından irəli gələn realıqdır. Azərbaycanın hərəkatda uğurlu sədrliyi təşkilatın aktivləşməsinə və çəkisinin artmasına böyük töhfə verir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərliyi qəbul etməkdir. Çoxtərəfli diplomatiya, bir çox ölkənin və ya beynəlxalq təşkilatın qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmək, ümumi razılığa gəlmək və ya əməkdaşlıq etmək məqsədilə bir araya gəldiyi diplomatiya formasıdır. Bu yanaşma regional və qlobal problemləri həll etmək üçün geniş əməkdaşlıq tələb edir və hər bir iştirakçı dövlətin mənfəetini təmin etməyə yönəlir. Çoxtərəfli diplomatiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biri iştirakçı dövlətlərin bərabərliyi, bir-birini bərabərli

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Lerikdə ağacəkmə aksiyasında iştirak edib

Lerik rayonunda Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın iştirakı ilə ağacəkmə aksiyası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Regional İnkişaf" İctimai Birliyi (RİİB) könüllülərinin qatıldığı aksiyada 500-dən çox çinar ağacı əkilib. Monidigah kəndindəki ağacəkmə aksiyası "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində ölkəmizdə yaşillıq zolaqlarının artırılması və ətraf mühitin mühafizəsinə daha bir töhfə olub.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva çoban Xanışın ailəsi ilə görüşüb

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Lerikə səfəri zamanı bir vaxtlar Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə şəxsi dostluğu ilə məşhurlaşan mərhum çoban Xaniş Şahiyevin ailəsinə baş çəkib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə Xaniş Şahiyev arasındakı səmimi dostluq, Prezident İlham Əliyevlə olan görüşlər xatırlanıb. Heydər Əliyevlə çoban Xanişin dostluğunu əks etdirən, müxtəlif görüşlərdən xatirə olan fotoalboma baxılıb.

Görüşdə, həmçinin ailənin şəhid övladlarının Vətən uğrunda döyüşləri xatırlanıb.

Qeyd edək ki, Xaniş Şahiyevin nəvələri Elgün və Altay qardaşları Vətən müharibəsi zamanı şəhid olublar. Onların əmiləri Camal və Hüseyn Şahiyevlər isə Birinci Qarabağ müharibəsində şəhidlik zirvəsinə ucalıblar.

Dünya səyyahları Şuşada tarixi məkanlar və quruculuq işləri ilə tanış olublar

Belçika vətəndaşı Yves Bouvienin başçılıq etdiyi Böyük Britaniyanın "Piki Reels" klubunun 33 nəfərlik səyyah qrupu Füzulidən sonra Şuşaya səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Şuşa şəhər mərkəzi meydanına gələn səyyahlar Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətləri Natəvan, Bülbül və Üzeyir bəy Hacıbəylinin güllələnmiş heykəllərinə baxıblar. Qonaqlara Şuşa şəhəri, onun işğal dövründəki vəziyyəti barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, otuzillik işğal dövründə Şuşa şəhərindəki tarixi binalar, məscidlər, abidələr erməni vandalizminə məruz qalıb. Şuşa işğaldan azad edildikdən sonra burada genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə start verilib. İnfrastrukturun qurulması ilə yanaşı, şəhərin əsl tarixi simasının, tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpası işləri görülüb.

Səyahətçilər Xurşidbanu Natəvanın evi, Xan qızı bulağı olan ərəzi və qala divarları ilə də tanış olublar. Həmçinin səyyahlar Şuşa həbsxanasına baş çəkiblər. Cıdır düzünə gələn səyyahlar buradan açılan əsrəngiz mənzərəni seyr ediblər.

Qeyd edək ki, dünyanın əsas beynəlxalq səyahətçilər klublarının 2020-2024-cü illərdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda 11 səfəri təşkil olunub. Bu səfərlərdə 50-dən artıq ölkədən 400 nəfərdən çox məşhur beynəlxalq səyahətçi iştirak edib.

Böyük Britaniyanın "Piki Reels" klubunun bu səfəri isə sayca 12-ci idi. Bu səfərlər işğaldan azad edilmiş ərazilərin "black tourism" çərçivəsində tanıtılması, eyni zamanda aparılan nəhəng quruculuq və bərpa işlərinin nümayişi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Dünyanın 12 ölkəsini təmsil edən səyyahlar Ağdamda

Belçika vətəndaşı Yves Bouvienin başçılıq etdiyi Böyük Britaniyanın "Piki Reels" klubunun dünyanın 12 ölkəsindən olan 33 nəfərlik səyyah qrupu Şuşadan sonra Ağdamda gəlib. Məşhur səyyahlar Ermənistan silahlı qüvvələrinin Ağdamda törətdiyi vəhşiliklərlə, həmçinin şəhər işğaldan azad olunduqdan sonra Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi tikinti-quruculuq işləri ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Ağdam şəhərindəki Şəhidlər xiyabanına gələn səyyahlara burada Birinci Qarabağ müharibəsində şəhid olan qəhrəman Vətən övladlarının, o cümlədən Xocalı soyqırımında qətlə yetirilən dinc sakinlərin bir hissəsinin dəfn edildiyi bildirilib. Qeyd olunub ki, Ağdam şəhərini yerlə yeksan edən erməni vandalları Şəhidlər xiyabanındakı qəbirləri də dağıdıblar. Vaxtilə Azərbaycanın ən gözəl şəhərlərindən olan Ağdamın yerində indi xarabalıqlar qalıb.

Xarici səyyahlar sonra Ağdam şəhərinin mərkəzi küçəsində ermənilərin yerlə yeksan etdikləri binaların qalıqlarına baxıblar. Məlumat verilib ki, Ermənistanın işğalına qədər Ağdam növbəti Qarabağ bölgəsinin, eləcə də respublikanın ən böyük, inkişaf etmiş şəhərlərindən olub.

Daha sonra səyyahlar Ağdam İmarət Kompleksinə gəliblər. Bildirilib ki, Ağdam rayonunda erməni vandalizmi nəticəsində dağıdılıb talan edilmiş tarixi-memarlıq tikililərdən biri də Qarabağ xanlığının banisi Pənahəli xanın sarayıdır. İşğaldan əvvəlki dövrdəki digər tarixi-mədəni və dini abidələr kimi, Pənahəli xanın imarəti də ermənilər tərəfin-

dən təhqiq edilmiş, vandalizmə məruz qalıb. Qarabağ xanlığının əsasını qoymuş Pənahəli xanın və xanlığda müxtəlif illərdə hakimiyyətə olmuş İbrahimxəlil xanın, onun oğlu, Qarabağın sonuncu hakimi Mehdiqulu xanın qəbirüstü türbələri, həmçinin Mehdiqulu xanın qızı, görkəmli şair, rəssam Xurşidbanu Natəvanın məzarları İmarət kompleksin-

dən təhqiq edilmiş, vandalizmə məruz qalıb. Qarabağ xanlığının əsasını qoymuş Pənahəli xanın və xanlığda müxtəlif illərdə hakimiyyətə olmuş İbrahimxəlil xanın, onun oğlu, Qarabağın sonuncu hakimi Mehdiqulu xanın qəbirüstü türbələri, həmçinin Mehdiqulu xanın qızı, görkəmli şair, rəssam Xurşidbanu Natəvanın məzarları İmarət kompleksin-

Ədliyyə naziri Neftçalada vətəndaşların müraciətlərini dinləyib

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov oktyabrın 25-də Neftçala rayon Heydər Əliyev Mərkəzində vətəndaşları qəbul edib.

Nazirliyin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdən əvvəl nazir Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib və öünə gül dəstəsi qoyub.

Vətəndaş qəbulunda Neftçala, Salyan, Şirvan və Hacıqabul rayon sakinlərinin ədliyyə fəaliyyəti ilə bağlı müraciətləri dinlənib. Vətəndaşların

müraciətlərində qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində müsbət həllini tapıb. Əlavə araşdırma tələb edən digər müraciətlərə isə mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə baxılması ilə bağlı nazirliyin aidiyyəti struktur bölmələrinin rəhbər şəxslərinə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qeyd edək ki, qəbul mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə əsasən həyata keçirilib.

Bakı Metropolitenində törədilən erməni terrorundan 29 il ötür

Qəhrəmanlıq nümunəsi

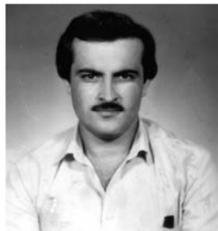
28 oktyabr 1995-ci ildə Bakı metropolitenində ermənilərin törətdiyi terror nəticəsində rəsmi mənbələrə görə, 289 nəfər həlak olmuşdur. Bunların 28-i uşaq olmaqla 286-sı sərnişin, 3-ü xilasedici olub. 270 nəfər isə müəyyən dərəcədə bədəni xəsarətləri almışdır. O zaman Ulu Öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə ölkədə 3 gün matəm elan edilmişdir.

Dünya ölkələrindəki heç bir metropolitenə bu qədər genişmiqyaslı itki olmamışdır. 1995-ci il oktyabrın 28-i günün sonuna yaxın Bakı metropolitenində sürətlə hərəkətə olan qatar "Nərimanov" və "Ulduz" stansiyaları arasında dayanır. Partlayış səsi, narahatlıqdan yaranan həyəcan, tələş, qorxu sərnişinlərə çətin anlar yaşadır. Bu azmış kimi, işıqlar sönmür, yağıın başlayır. Vaqonlardakı insanların fəryadı hər tərəfi bürüyür... Həmin vaxt "Nərimanov" metro stansiyasının yaxınlığındakı binada yaşayan Natiq Ağazadə də orada olur.

32 yaşlı Natiq "Bakneftmaş" İstehsalat Birliyinin Keşlə Maşınqayırma zavodunda 5-ci səxədə motorçu işləyirdi. İstehsalat qabaqcılı olan Natiq həm də Birinci Qarabağ müharibəsinin iştirakçısı idi. O, əsgəri xidmətdə olduğundan hərbi nizam-inti-

zam qaydalarını və döyüş silahlarından necə istifadə etməyi yaxşı bilirdi. 1993-cü ildə Qarabağda erməni silahlılarının özbaşınalığına, dinc əhaliyə qarşı törətdikləri ədalətsizliklərə dözməyərək bir neçə həmyaşığı ilə könüllü olaraq Qarabağa yollanmışdı. Ağdamın Əfətli, Novruzlu, Mərzili, Sarıcalı və digər kəndlərinin müdafiəsində cəsurluqla döyüşmüş, neçə-neçə kəşfiyyat əməliyyatının uğurla başa çatmasında canını riskə qoymuşdu.

Vətənpərvər və millətine xidmətdən qürur duyan Natiq gerilənməzdi ki, cəbhədən geri dönmüşdü. Onun olduğu vaqon öndə perrona yaxın məsafədə dayanır. Çətinliklə də olsa, perrondakı insanlara qoşulub metronun çıxışına kimi gəlir, bu an tuneldən anbaan güclənən fəryad səsləri onu geri dönməyə məcbur edir. Qayıdıb neçə-neçə hu-

nu itirmiş insanı, qorxudan bağı qana dönmüş azyaşlıları metronun çıxışına götürərək "Təcili yardım"ın tibb işçilərinə təhvil verir. O, dəfələrlə acı tüstüdən boğulmaq təhlükəsi ilə üzləşsə də, Tanrıdan və ətrafındakılardan imdad diləyən sərnişinlərə köməyə qayıdır. Bu qayıdırlar zamanı doğmalarının axtarışına gəlirlər həddindən artıq sarsıntılı və üzü-gözü hisli olan Natiq evinə getməyi təklif edirlər. O, "Bir cavan oğlanın halı lap xarab idi, onu da götürür, sonra..." - deyərək bir az nəfəs alıb geri qayıdır. Təəssüf ki, bu, Natiqin kimsə ölümünə pəncəsindən xilas etməsi üçün son gedişi olur...

Natiq ailəli idi, gecədən xeyli keçməsinə baxmayaraq, həyat yoldaşı, iki azyaşlı oğlu - Razim və Namiq tələş içində

onun yolunu gözləyirdi. "Nərimanov" metro stansiyasının yaxınlığında, yaşadığı binanın pəncərəsindən görünən insanların bir-birini sürətlə əvəzləyən "Təcili yardım"ın səsinə-küyündən ailənin narahatlığı daha da artır. Gecə yarından sonra bu narahatlığa qoşulan qapı-qonşular Nurəddin, Əhliqar, İsgəndər, Şahin, Maarif, rəhmətlik Şükür və digərləri güman gələn xəstəxanalar üz tuturlar. Səhərə yaxın acı xəbər Ağazadələ ailəsinə və onu yaxından tanıyanları qəlbən sarsıdır. Xəstəxanada həkimlərin dediyinə görə, sərnişinlərin təxliyəsi zamanı insanların perrona çıxarılmasına kömək göstərərək Natiq tüstüdən boğulmuşdur.

Yaşasa da 61 yaşları vardı. Ötən bu illər ərzində həyat yoldaşı Şahnaz xanımın cəfakəşliyi, eləcə də Nərimanov Rayon İcra Hakimiyyəti və Bakı Metropoliteni rəhbərliyinin yaxından dəstəyi sayəsində şəhid Natiqin ailəsi qayğı ilə böyüyüb. 9 yaşında atasını itirən Razim indi gözəl sənətkardır, bərbər işləyir. Kiçik qardaşı Namiq Bakı Metropolitenində eskalator üzrə gilin-gördür. Ailəlidir, az yaşlı öv-

ladları Nazlı və Nəzrin məktəblidirlər.

İstər Birinci Qarabağ savaşında döyüşən, istərsə də 1995-ci ildə Bakı Metropolitenində törədilmiş erməni terroru zamanı neçə-neçə insanın sağ qalması üçün canından keçən Natiq Ağazadənin məzarı anadan olduğu Şəmkir rayonunun Təzəkənd kənd qəbiristanlığında. Xalqımızın qəhrəmanlıq və insəpərvərlik nümunəsini nümayiş etdirən, minlərlə insanın özünə zərər qədrə zərər törətdirən. Birinci Qarabağ müharibəsində, həmçinin 2020-ci ilin noyabrında zəfərlə başa çatan Vətən müharibəsində, habelə 2023-cü ilin sentyabrında keçirilən antiterror əməliyyatlarında, bir sözlə, Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsində göstərdikləri sücaetlər dövrün qəhrəmanına çevrilən Vətən oğulları sırasında Ağazadə Natiq Nəriman oğlunun da xatirəsi daim əziz tutulur.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən 2024-cü ilin noyabr ayında şəhər və rayonlarda keçiriləcək vətəndaşların qəbulu cədvəli

S/n	Qəbulu keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı və idarəetmə qurumunun rəhbəri	Qəbulun keçirildiyi şəhər, rayon	Əhatə olunan şəhər və rayonlar	Qəbulun keçirildiyi gün
1.	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova	Hacıqabul	Hacıqabul, Şirvan	01
2.	Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli	Sumqayıt	Sumqayıt, Abşeron, Qubadlı, Zəngilan	01
3.	"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru Azər Məmmədov	Hacıqabul	Hacıqabul, Şirvan	06
4.	Gənclər və İdman naziri Fərid Qayıbov	Beyləqan	Beyləqan, Füzuli, Xocavənd	07
5.	Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev	Neftçala	Neftçala, Salyan, Biləsuvar, Şirvan, Hacıqabul	07
6.	"Azərişiq" ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov	Daşkəsən	Daşkəsən, Göygöl	07
7.	Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov	Şirvan	Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala, Biləsuvar	15
8.	Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Mürsəl İbrahimov	Ağcabədi	Ağcabədi, Bərdə, Ağdam, Tərtər, Füzuli, Laçın, Xocalı	15
9.	İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov	Yevlax	Yevlax, Mingəçevir	22
10.	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev	Mingəçevir	Mingəçevir, Ağdaş	25
11.	Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev	Neftçala	Neftçala, Salyan, Biləsuvar, Şirvan, Hacıqabul	29
12.	Energetika naziri Pərviz Şahbazov	Tərtər	Tərtər, Ağdam, Ağcabədi, Bərdə, Yevlax	29
13.	Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov	Ağdam (Qazanlı qəsəbəsi)	Ağdam, Tərtər, Ağcabədi, Laçın	29
14.	Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev	Oğuz	Oğuz, Qəbələ	29
15.	Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov	Xaçmaz	Xaçmaz, Quba	29
16.	Mədəniyyət naziri Adil Kərimli	Abşeron	Abşeron, Sumqayıt, Xızı, Qubadlı	29
17.	Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov	Naxçıvan	Naxçıvan, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz, Şərur	29
18.	Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov	İmişli	İmişli, Saatlı, Sabirabad	29
19.	Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev	Daşkəsən	Daşkəsən, Göygöl, Gəncə, Samux, Kəlbəcər	29
20.	Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin sədri Saleh Məmmədov	Astara	Astara, Lənkəran	29
21.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov	Cəlilabad	Cəlilabad, Biləsuvar, Cəbrayıl	29
22.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Zaur Əliyev	Beyləqan	Beyləqan, Füzuli, Xocavənd	29
23.	"Azərtiliktəchizat" ASC-nin sədrinin vəzifəsini müvəqqəti icra edən İlham Mirzəliyev	Salyan	Salyan, Neftçala	29

Vətəndaşların qəbulu müəyyən edilmiş günlərdə saat 10:00-da başlayır.

MDB-nin mədəniyyət paytaxtı Laçın inkişafının yeni mərhələsinə başlayır

Dağların yamacını sis du-man alsa da, aramsız yağın göylərdən göz yaş kimi süzülürdü. Təbiətə insan əlinin yaratdığı gözəlliklər məskəninə - MBD-nin 2025-ci ildə mədəniyyət paytaxtı elan etdiyi cənnət Laçındaydı...

Yolumuzu Laçın rayonunun mərkəzində yerləşən "LaCinema" kinoteatrından salırıq. Kinoteatrdə əsl qələbəlik idi. Laçın şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri kinoteatra ekskursiyaya gəlmişdilər. Məktəbin direktoru Sevinc Cabbarova ilə söhbət edirik:

- Elə gördüyünüz rayonun mədəniyyət mərkəzlərindən sayılan bu məkan işğal dövründə tamamilə məqsədlər üçün istifadə edilmişdir. Çox seviniricidir ki, indi bu gözəl, bən-zersiz məkan əvvəllər olduğu yerdə yenidən qonaqlarını qarşılayır. Amma artıq ən müasir tələblərə cavab verən kinoteatr kimi!

Sevinc xanım deyir ki, Laçının MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi bizim üçün bir qədər göz-lənilməz oldu. Laçın rayonu ən qə-dim insan məskənlərindən biridir. Rayonun ərazisində 300-ə yaxın ta-

rixi, mədəniyyət və memarlıq abidələri, onlarla qurqan, qala tipli arxeologiya baxımından faydalı olan abidələr, çoxlu sayda qəbirüstü abidələr, stellalar, at, qoç fiqurları, sü-jetli daşlar var. Eləcə də bu ərazi çoxlu təbii sərvətləri, qiymətli mi-neral suları ilə zəngindir. Ərazidə olan abidələrin əksəriyyəti Qafqaz Albaniyası dövrünün yadigarlarıdır. Alimlərin tədqiqatlarına əsasən, burada olan Qafqaz Albaniyası abidələrinin bir çoxu bizim eramın xristianlıqdan əvvəlki dövrünə aiddir. Laçın rayonunun Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal

zamanı ərazidə mövcud olan əksər tarixi, mədəni və dini abidələr dağıdılmışdır.

Bu gün Ermənistanın da üzv olduğu MBD-nin Laçını mədəniyyət paytaxtı elan etməsi böyük siyasi hadisədir. Laçının Azərbaycan şəhəri olması və Ermənistanın da bu gerçəkliyi təsdiq etməsi artıq faktıdır.

Çox şükür ki, bu gün yurduna dönməyə başlayan, nəhayət, 30 illik ayrılıqdan sonra öz doğma evlərində sakitlik, əmin-amanlıq şəraitində yaşayırlar.

Laçınlılar deyirlər ki, bizə bu xoşbəxt, müharibəsiz həyatı yaşa-

dan Prezident İlham Əliyevə minnətdarıq.

Söhbətə kinoteatrın administratoru Təranə Qafarlı qoşulur:

- "LaCinema" kinoteatri 9 noyabr 2023-cü ildə fəaliyyətə başlayıb. İşğal dövründə ermənilər tərəfindən tamamilə dağıdılan kinoteatr binası 8 ayda tam bərpa olunub. Onu da qeyd edim ki, 1700 kvadratmetrlik ərazinin 1000 kvadratmetrində 230 oturmaqandan ibarət, yalnız səh-nənin ölçüsü 82 kvadratmetr olan klub inşa edilmişdir. İlk dəfə "Mən burdayam İlahi" adlı Azərbaycan filmi-ni nümayiş olub. İftixarla deyə bi-

lərik ki, indi "LaCinema" kinoteatrı laçınlıların ən çox üz tutduqları bir məkandır. Məktəblilər, rayon sakin-ləri, qonaqlar buraya gəlib Laçının dünəni, bu günü ilə bağlı məlumat-ları ala bilərlər. Kinoteatrdə hər gün fərqli filmlər göstərilir. Eyni zaman-da kinoteatr hazırda Laçında yeganə mədəniyyət mərkəzi olduğu üçün rayonumuzun həyatına aid müəyyən tədbirlər də bu məkanda keçirilir.

Kinoteatrın foyesini Laçının keçmişini və bu gününü əks etdirən fotostendlər, rəsm əsərləri bəzəyir. 2024-cü il fevralın 4-dən isə "LaCinema" kinoteatrının nözdində

yeni, müasir kitabxana fəaliyyət göstərir. "Simurq" adlı kitabxananın əsas özəlliyi onun funksionallığıdır.

Kitabxanaçı Zülfiyyə Hüseynova bildirir ki, "Simurq"un adının hekə-ləyi də maraqlıdır. Belə ki, kitabxana-namuzun adı laçınların təklifi ilə vaxtilə Laçın şəhərinin adını qoymuş mədəniyyət mərkəzi olduğu üçün Tağı Şahbazi Simurqun şərifinə verilib. M.F.Axundzadə adına Azər-baycan Milli Kitabxanası da "Si-murq" a 185 kitab göndərmişdir ki-təbxanaya öz töhfəsini verib. Laçın-da hər zaman elmə, təhsilə xüsusi maraq olub. Şəhərdə mədəni müə-sisələrin sayı artmaqdadır. İnanırıq

ki, kinoteatr, kinopavilyonundan sonra bu kitabxanamız da şəhərimiz-in mədəniyyət mərkəzlərindən biri-ninə çevriləcək. Şəhərdə qurulacaq böyük kitab mərkəzləri hazır olana qədər sözügedən kitabxana sakinlə-rin ehtiyaclarını təmin edəcək.

Öyrənirik ki, "Simurq" kitabxana-sına BDU, ADPU, AYB, "Şərqi-Qərbi" nəşriyyatı, CBC mətbəəsi, Ukrayna-nın İrpen şəhərinin Meri, qonaqlar və sakinlər tərəfindən kitab boxş edilib və bu proses davam etməkdədir.

Həmsöhbətimiz Təranə xanım Qafarlı deyir ki, Ukraynanın İrpen şəhəri ilə Laçın qardaşlaşmış şəhər-lərdir. Ukraynada gedən uzunmüddətli müharibə İrpen şəhərini də bərbad vəziyyətə salıb. Laçını görə-n irpenlilər həsrətlə öz şəhərlərini ye-nidən qurub, öz torpaqlarına qayıda-cağı günü gözləyirlər. Onlar daha çox bizim acı təcrübəmizdən gürən-mək üçün Laçına gəlirlər. Laçının MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi bizim üçün çox sevinirici xəbər oldu. Bu o deməkdir ki, 2025-ci ildə laçınlıların qonaqlı-qaralı gün-ləri başlayır. Laçın həyatının yeni mərhələsinə qədəm qoyur.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Bakı-Laçın-Bakı

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Son hədd

"Xristian birliyi" nə çevrilən Avropa Parlamenti sifarişli qətnamələr qəbul edir

"Oktyabrın 24-də Avropa Parlamentinin Azərbaycan qarşı qəbul etdiyi qətnamə ikiüzlü lüyün və riyakarlığın son həddidir. "Xristian birliyi" olan Avropa Parlamenti müsəlman ölkəsinin təassüb-keşliyi heç vaxt çəkməz. Ona görə də öz ərazilərinin suverenliyini təmin etmiş və müstəqil siyasət yürüdüən Azərbaycan Avropa Parlamenti üçün lazım deyil".

lərinin verilməsi üçün Ermənistanla niyə çağırış etməyirlər? - deyər əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, Avropa Parlamentinin riyakarlığı o qədər böyükdür ki, Azərbaycana qarşı qətnamə qəbul edəndə hətta Avropa İttifaqının milli maraqları da nəzərə alınmır. Belə ki, Rusiyaya töbət etdiyi sanksiyaların bumeranq effekti ilə qarşılaşmasına baxmayaraq, Avropa Komissiyasına Azərbaycanla enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında 2022-ci ildə bağlanmış sazişə yenidən baxılmasını və ölkəmizdən qazın alınmasının dayandırılmasını istəyirlər. Bu gün Azərbaycan Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinə yeganə alternativ ölkədir. Deməli, Avropa Parlamenti Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinə kökündən balta vurmağa və enerji böhranının daha da dərinləşməsinə çalışır. Təbii ki, bu məsələlər Avropa İttifaqı üçün yaxşı heç nə vətəndir.

A.Badamov vurğulayıb ki, Avropa Parlamenti COP29 konfransını da siyasiləşdirməyə çalışır: "Bu konfrans dünyanın baş verə biləcək təbii fəlakətlərdən qorunması üçün global həmrəyliyə nail olunmasına hesablanır. COP29-u heç vaxt siyasi məqsəllərə əyniləşdirmək olmaz. Bu məsələ canlı aləmin gələcək mövcudluğu məsələsidir, amma avropalı parlamentarilər bu maraqlandırmır. Bu gün avropalı siyasətçilərin şəxsi həyatlarına baxsaq, görürük ki, əksəriyyəti cinsi azlıqların nümayəndələridir. Əgər avropalı siyasətçilər özlərinin gələcəyi ilə bağlı düşünürsə, onlardan COP29-la bağlı da müsbət fikir gözləmək lazım deyil".

Avropanın böyük problemlərinin içərisində olduğunu qeyd edən A.Badamov deyib ki, AP-nin öz daxili problemləri ilə məşğul olması və müstəqil siyasət yürüdükdə dünyada körpülər yaratmağa çalışan Azərbaycanın işinə qarışmaması yaxşı olardı. Avropa Parlamenti, onun sifarişçiləri olan Frans və digərləri Azərbaycanla siyasi toziyiq dilində danışı və bizi ədalətli mövqeyimizdən heç vaxt çəkəndirə bilməzlər.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Təziyiq, ultimatum qəbuledilməzdir

Avropa Parlamentinin oktyabrın 24-də qəbul etdiyi "Azərbaycanda vəziyyət, insan hüquqlarının və beynəlxalq hüququn pozulması və Ermənistanla münasibətlər" adlı qətnaməsi Azərbaycanın suverenliyinə və daxili məsələlərinə yönəlik ciddi bir hücumdur.

Bu fikri AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin komitə sədri professor Hicran Hüseynova söyləyib. Deputat qeyd edib ki, Azərbaycana qarşı sürülən bu haqsız ittihamlar müqabilində Avropanın hansı dəyərlərə söykəndiyini sual etməyə bilmərik. Səndin məntəddə ölkəmizin 30 il ərzində Ermənistan tərəfindən işğala məruz qalması, şəhər və kəndlərimizin talan edilməsi, mədəni və dini irsimizin məhv edilməsi kimi məsələlər Avropa Parlamentinin reallıqlara qarşı nə qədər kor olduğunu bir daha sübut edir. Vətən müharibəsi zamanı, müharibədən sonrakı dövrdə, eləcə də ötən ilin sentyabrında ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi tam bərpa etdikdən sonra ölkəmizə qarşı qətnamələr qəbul edilib.

"Təsədüfi deyil ki, 2021-ci ildən bəri Avropa Parlamenti müxtəlif bəhanələr altında Azərbaycana qarşı 8 qətnamə qəbul edib. Erməni diasporu kifayət qədər pul xərcləyir. Ancaq bunların heç bir siyasi və hüquqi çəkisi yoxdur. Avropa Parlamentinin qərarları nəinki Avropa İttifaqının üzvü olmayan Azərbaycan üçün, hətta Avropa İttifaqı ölkələri üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb etmir.

Avropa Parlamentinin sonuncu qətnaməsinin leytmotivi guya insan haqları idi. Lakin bu gün heç kimə sirt deyil ki, insan hüquqları çoxdan spekulasiya və manipulyasiya alətinə çevrilib və Avropa Parlamenti ondan erməni hərbi cinayətkarlarını və separatçıları azad etmək üçün istifadə etməyə çalışır. Onların mühtində insan hüquqları anlayışı da demokratiya anlayışı kimi artıq dəyərini itirib. Azərbaycan guya "erməni irsi"ni məhv etməmək barədə çağırışlara əhəmiyyət vermir. Mövcud olmayan bir şeyi necə məhv etmələr? Bundan əlavə, "erməni irsi"ni qayğı göstərmək istəyənlər ilk növbədə

Milli Məclisin komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, bu gün Avropa İttifaqının özündə həm insan haqları, həm də si-

vil tolerantlıq sahəsində vəziyyət çox acınacaqlıdır: "Hər gün Avropa İttifaqı ölkələrinin müxtəlif şəhərlərində antisemit, islamofob və irqi elementlərin olduğu hadisələr baş verir. Ən çox hiddət doğuran faktlar isə hüquq-mühafizə orqanlarının buna biganə münasibətidir. Yaxşı olardı ki, Avropa Parlamenti öz daxilində baş verən hadisələri, prosesləri izləsin, qiymət versin".

Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnamənin yalnız müəyyən anti-Azərbaycan qüvvələrinin toziyiq vasitəsi olduğunu bildiren H.Hüseynova diqqətə çatdırıb ki, bu sənd beynəlxalq hüququn prinsiplərini əks etdirmir. Hətta Ermənistanın silahlandırılmasına dəstək ifadə olunması, bölgədə revanşist meyillərin dəstəklənməsi, yenidən münaqişəni alovlandırmağa təşviq etməsi kimi təhlükəli təkliflər var. Sülh və sabitliyə çətinləşdirən bir qurumun belə mövqə sərğilməsi dərin təəssüf doğurur.

"Azərbaycan xalqı olaraq biz ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi qorumağa qadirik və bu yolda hər hansı bir toziyiq, ultimatum qəbuledilməzdir. Müstəqil və müasir bir dövlət olaraq Azərbaycan öz haqq yolundan heç bir halda geri çəkilməyəcək. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə biz milli maraqlarımızı qoruyaraq beynəlxalq arenada daha güclü və sayılan tərəfdaş olmağa davam edəcəyik. Belə sənədlər Avropa Parlamentinin öz dəyərlərinə sadiq olmadığını və beynəlxalq hüquq normalarını yalnız maraqlarına uyğun şəkildə şərh etdiyini göstərir. Azərbaycan xalqı olaraq biz bilir ki, milli mənafeymizi qorumaq yolunda bütün çətinlikləri dəf edəcək gücə sahibik. Bizi heç bir qərəzli sənəd, heç bir qərəzli qurum öz haqq yolumuzdan geri döndərə bilməz", - deyər deputat fikrini yekunlaşdırıb.

vil tolerantlıq sahəsində vəziyyət çox acınacaqlıdır: "Hər gün Avropa İttifaqı ölkələrinin müxtəlif şəhərlərində antisemit, islamofob və irqi elementlərin olduğu hadisələr baş verir. Ən çox hiddət doğuran faktlar isə hüquq-mühafizə orqanlarının buna biganə münasibətidir. Yaxşı olardı ki, Avropa Parlamenti öz daxilində baş verən hadisələri, prosesləri izləsin, qiymət versin".

Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnamənin yalnız müəyyən anti-Azərbaycan qüvvələrinin toziyiq vasitəsi olduğunu bildiren H.Hüseynova diqqətə çatdırıb ki, bu sənd beynəlxalq hüququn prinsiplərini əks etdirmir. Hətta Ermənistanın silahlandırılmasına dəstək ifadə olunması, bölgədə revanşist meyillərin dəstəklənməsi, yenidən münaqişəni alovlandırmağa təşviq etməsi kimi təhlükəli təkliflər var. Sülh və sabitliyə çətinləşdirən bir qurumun belə mövqə sərğilməsi dərin təəssüf doğurur.

"Azərbaycan xalqı olaraq biz ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi qorumağa qadirik və bu yolda hər hansı bir toziyiq, ultimatum qəbuledilməzdir. Müstəqil və müasir bir dövlət olaraq Azərbaycan öz haqq yolundan heç bir halda geri çəkilməyəcək. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə biz milli maraqlarımızı qoruyaraq beynəlxalq arenada daha güclü və sayılan tərəfdaş olmağa davam edəcəyik. Belə sənədlər Avropa Parlamentinin öz dəyərlərinə sadiq olmadığını və beynəlxalq hüquq normalarını yalnız maraqlarına uyğun şəkildə şərh etdiyini göstərir. Azərbaycan xalqı olaraq biz bilir ki, milli mənafeymizi qorumaq yolunda bütün çətinlikləri dəf edəcək gücə sahibik. Bizi heç bir qərəzli sənəd, heç bir qərəzli qurum öz haqq yolumuzdan geri döndərə bilməz", - deyər deputat fikrini yekunlaşdırıb.

Azərbaycana qarşı növbəti riyakarlıq

Yaxşı olar ki, Avropa Parlamenti korrupsioner damğasından xilas olmağın yollarını tapsın

"Avropa Parlamentinin beynəlxalq hüquq pozan və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə zidd olan böhtan dolu növbəti qətnaməsinin qəbul etməsi ölkəmizə qarşı düşmənçilik ənənəsinin təzahürüdür. 30 ildən artıq bir dövrü müşahidə etsək, Avropa Parlamentinin ölkəmizə qarşı nifrətinin dəfələrlə şahidi olmuşuq".

Bunu "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin müavini Arzu Abdullayev bildirib. Onun sözlərinə görə, hələ 1987-ci il iyulun 18-də Avropa Parlamenti saxta "erməni soyqırımı" iddialarını tənqid və "soyqırımı qurbanları"na xatirə günü təsis etdi. 2014-cü ildə 751 parlamentarisi olan bir təşkilat tələsik 46 nəfər üzvünü toplamaqla Azərbaycan haqqında daha bir qətnamə qəbul etmişdir. Təbii ki, bu qətnamənin də hüquqi bazası yox idi. Buna baxmayaraq, Avropa türk dünyasına qarşı öz qərəzini, qeyri-obyektivliyini və ayrı-seçkiliyini açıq şəkildə nümayiş etdirdi. 2015-ci il mart ayının 12-də Avropa Parlamenti "Dünyada insan haqları və demokratiya" adlı sənəddə Avropa İttifaqına daxil olan 28 ölkəyə qondarma "erməni soyqırımı"nın tanınması ilə əlaqədar mürtəciet etmişdir. Bu cür qətnamələrin qəbul edilməsi Avropada, Qərbin təşəbbüsü ilə yaradılan əksər beynəlxalq qurumlarda, o cümlədən və xüsusilə Avropa Parlamentində ikili standartlar və islamofob əhvali-ruhiyyənin hökm sürdüyünün real nümunələridir.

Arzu Abdullayev qeyd edib ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etməsində, Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaratmasında, regionda davamlı inkişafa və sülhün bərqərar olmasına yönəlməli fəaliyyətdən ciddi təşvişə düşən Avropa Parlamenti son vaxtlar iç üzü-nü daha çox göstərir: "Belə ki, ölkəmizə qarşı qəbul etdiyi qətnamələrdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini şübhə altına alması regionda uzunmüddətli sülh və sabitliyin təmin olunması istiqamətindəki sayələrə ciddi zərbə vurur. Cənubi Qafqazda sülhün təmin olunmasında maraqlı olmadığımızı, əksinə, erməniləri stimullaşdırmaqla regionda gərginliyin davam etməsinə çalışdığı aydın şəkildə görürük. Avropa Parlamenti məsələnin mahiyyətini araşdırmadan, reallıqları uzaq, Ermənistanın maraqlarını qorumaq naminə qəbul etdiyi sənədlərlə özünü nüfuzdan salaraq, qeyri-ciddi imic formalaşdırıb. Avropa Parlamentinin belə qəzışdırıcı siyasəti ilə regionumuzu geosiyasi rəqəbat məkanına çevirməyə, Ermənistanı açıq şəkildə dəstəkləməyə və regionda rəsmi İrəvanın xeyrinə güc balansını dəyişməyə çalışdığı heç kimdə artıq şübhə yeri qoymur".

Ali Məclisin sədr müavini bildirib ki, sentyabrın 23-də yeddinci çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclasında geniş və proqram xarakterli nitq söyləyən Prezident İlham Əliyev ölkəmizə qarşı həyata keçirilən tərxiatların sənədini qəbul etdiyi kimi, Ermənistanı bizə qarşı yönəltmək üçün bəzi Qərb dövlətlərinin planları göz qabağındadır. Dövlət başçısı bildirdi ki, onları erməni xalqı maraqlandırmır. Erməni xalqı, sadəcə, onlar üçün bir alətdir, bir vasitədir ki, Azərbaycanı daim toziyiq altında saxlasın, Ermənistan ərazisində istifadə edərək Azərbaycan üçün və Ermənistanın digər qonşuları üçün təhdid mənbələri yaratsın və beləliklə, öz maraqlarını təmin etsin. Lakin cənab İlham Əliyevin böyan etdiyi kimi, onu da bilməlidirlər ki, biz buna imkan verməyəcəyik".

Bu bir reallıqdır ki, Azərbaycan 44 günlük tarixi Qələbəsi və bir sutkadan az müddətdə antiterror tədbirləri nəticəsində suverenliyini tam təmin etməklə ölkəmizə qarşı bütün qərəzli yanaşmalara son qoydu, Ermənistanla və ona havadarlıq edən dövlətlərə, beynəlxalq təşkilatlara əsl tarix dərsi keçdi. Bu barədə danışıq Arzu Abdullayev dedi ki, bunu həzm edə bilməyən Qərb, eləcə də Avropa Parlamenti birnəməli olaraq, bu cür tərxiat x-

rakterli qərarları ilə sülh müqaviləsinin imzalanmasına ciddi əngəl törədir, region müharibə ocağına çevrilmişdir. "Bu gündə isə Avropa Parlamenti bunun davamı olaraq növbəti addımı atmaqla anti-Azərbaycan və antitürk mövqeyini bir daha ortaya qoydu. Avropa Parlamentinin oktyabrın 24-də qəbul etdiyi "Azərbaycanda vəziyyət, insan hüquqlarının və beynəlxalq hüququn pozulması və Ermənistanla münasibətlər" adlı qətnaməsi Azərbaycana qərəzinin aydın təzahürüdür. Qərb dairələri ancaq onu unudurlar ki, bu gün regionun söz sahibi Azərbaycan və onun lideridir. Prezident İlham Əliyevin düşünülmüş, uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmiz regionda mövqələrini daha da möhkəmləndirərək söz sahibinə çevrilmiş, beynəlxalq müstəqilliyini gücləndirən, potensialı gündən-günə artan, beynəlxalq aləmdə dünya dövlətləri ilə əməkdaşlıq əlaqələrini genişləndirən etibarlı tərəfdaş, sülhsevər, tolerant, multikulturalizmin ünvanı olan bir ölkədir.

Ali Məclisin sədr müavini sözlərinə görə, Azərbaycanla qarşı çirkin kampaniya aparan bu cür dairələrə ən tutarlı cavablardan biri də COP29 kimi böyük bir tədbirə ölkəmizin evsahibliyi etməsidir: "Bəli, COP29-un Azərbaycanla keçirilməsi ilə bağlı qərar ölkəmizə növbəti böyük etimad və inamın göstəricisi, beynəlxalq miqyasda artan güc və nüfuzun təzahürüdür. Dünya birliyinin Azərbaycana göstərdiyi inam və etimad Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu daxili və xarici siyasətin nəticəsidir. Faktlar da təsdiqləyir ki, dövlət başçısının həyata keçirdiyi müstəqil siyasət sayəsində Azərbaycanın reytingi artıb və dünya miqyasında çox güclü mövqələrə sahib olub. COP29-a evsahibliyi Qoşulmama Hərəkətinə sədrlik və Təhlükəsizlik Şurasına üzvlükdən sonra xarici siyasətimizin ən böyük uğurudur".

Arzu Abdullayev onu da bildirdi ki, Azərbaycan ləyaqətli və qüdrətli dövlət kimi tanınır: "Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, xüsusilə tarixi Zəfəri-mizdən sonra bizim beynəlxalq nüfuzumuz bir neçə dəfə artıb, beynəlxalq mövqələrimiz möhkəmlənib, beynəlxalq ictimaiyyəti bizi tanıdı. "Çünki bəzi Qərb ölkələri hesab edirlər ki, beynəlxalq ictimaiyyət ancaq onlardır və onların əli altında olan, demək istəmirəm yeni asılı dövlətlər. Yox, beynəlxalq ictimaiyyət bütün dünya ölkələridir və bu dünya ölkələri bizə yekdilliklə səs verib. COP29-un Azərbaycanla keçirilməsi 200-ə yaxın ölkə tərəfindən yekdilliklə qəbul edilmiş qərarıdır və bizim beynəlxalq nüfuzumuza, hörmətimizi göstərən vacib amildir. Bundan sonra da xarici siyasətdə geriyyə heç bir addım olmayacaq. Dostlarımızın bütün qitələrdə sayı artır. Biz indi - İkinci Qarabağ müharibəsindən və suverenliyimizi bərpa edəndən sonra daha fəal xarici siyasət aparacağıq. Vaxtilə mövcud olmayan bölgələrdə indi çox ciddi təmaslar qurulur, həm sərmayə qoyuluşu layihələri nəzərdən keçirilir, eyni zamanda müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar yaranır". Ənənəvi tərəfdaşlarımızla, dostlarımızla münasibətlərimiz isə Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, yerindədir və daha da inkişaf edir və edəcək".

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin müavini sözlərinə görə, yaxşı olar ki, son illər korrupsioner quruma çevrilən, qalmaqlarla gündəmə olan Avropa Parlamenti tərxiatları, anti-Azərbaycan fəaliyyətini konara qoyub korrupsioner damğasından xilas olmağın yollarını axtarın tapsın.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan qətiyyətli mövqeyindən dönməyəcək

Qərbin ermənipərəst qüvvələrinin ölkəmizə qarşı hücum kampaniyası məğlubiyyətə məhkumdur

Əhvali L-ci sah.

Elə 30 illik böyük bir zaman ərzində Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar yolu ilə həll olunmasının səbəbi məhz bu ikili standartlı ölkələrin bölgədə münaqişə mərkəzinin qalmasıdır maraqlı olmaları ilə bağlı idi. Lakin Azərbaycanın "dəmir yumruğu"u işə düşərək beynəlxalq hüquq güc yolu ilə həll etdi, BMT-nin onilliklərdir rəflərdə toz basmış qətnamələrini özü yerinə yetirdi. Torpaqlarını işğaldan azad etdi, ərazisində kök salmış separatizmə son qoydu. Azərbaycan xalqının qanına susamış faşist xislətli separatçıların da qollarını qandallayaraq başaşağı vəziyyətə layiqli cozalarnı almaları üçün ədalət məhkəməsinin hökmünə verdi.

Bölgədə hadisələrin bu cür inkişafı mərkəzi Qərb dövlət və təşkilatlarını qane etmədiyi üçün onlar yenidən Cənubi Qafqazda müharibə planları cizmağa başlayıblar. Qarabağdan öz xoşu ilə gedən erməniləri planlarını həyata keçirmək üçün əllərində alətə çevirən antiAzərbaycançı şəbəkə ölkəmizi "etnik təmizləmə"də gü-nahlandırır. Təcavüzkar Ermənistanı silahlandıraraq, ona siyasi dəstək verərək revanşa hazırlayır.

Aİ qərəzli addımlardan çəkinməlidir

Yuxarıda vurğuladığımız kimi, anti-Azərbaycançı şəbəkə COP29 kimi nüfuzlu tədbirin keçiriləcəyi ərəfdə xeyli fəallaşmış. Təkcə oktyabr ayında Qərb təsəlatlarının Azərbaycan əleyhinə həyata keçirdikləri əsaslı və qərəzli fəaliyyətə diqqət edək.

Cari ayda Litvanın xarici işlər naziri Qabriellus Landsberqis Avropa Şurası Parlament Assambleyasının iclasında Azərbaycana qarşı əsaslı və qərəzli fikirlər səsləndirdi, Niderland parlamentinin nümayəndələr palatası Azərbaycan əleyhinə iki qətnamə qəbul etdi, Niderlandın xarici işlər naziri Kaspar Veldkamp çıxışı zamanı bu qərəzli qətnamələrə dəstək ifadə etdi, Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baron "France Inter" kanalına müsahibəsi zamanı "Azərbaycanın Ermənistanla münasibətdə beynəlxalq hüquq pozuğunu"nu bildirdi. Avropa Parlamentində müzakirələr zamanı iş yerləri və sosial hüquqlar üzrə Avropa Komissarı Nikolas Şmit ölkəmizə qarşı qərəzli böyanat səsləndirdi.

AntiAzərbaycançı şəbəkənin oktyabr ayı üçün riyakarlıq silsiləsi bunlarla y-

kunlaşmadı. Belə ki, oktyabrın 24-də erməni lobbisinin oyuncağına çevrilmiş Avropa Parlamenti "Azərbaycanda vəziyyət, insan hüquqlarının və beynəlxalq hüququn pozulması və Ermənistanla münasibətlər" adlı növbəti qətnamə qəbul etdi. Bu dəfə də Avropa İttifaqının bu qurumu sözügedən dirnaqarası qətnaməsində insan hüquqlarını və beynəlxalq hüququn pozul-

ması ilə bağlı ölkəmizə böhtan atdı, əsaslı ittihamlar irəli sürdü.

Buna görə də oktyabrın 25-də Avropa İttifaqının Azərbaycanlı səfiri Peter Mixalko Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb və Avropa Parlamenti tərəfindən sözügedən tarixdə qəbul edilmiş qətnamə, eləcə də bu qurumda baş tutmuş müzakirələr çərçivəsində Avropa Komissarı tərəfindən səsləndirilən əsaslı və qərəzli fikirlər qəti şəkildə pislənib və bununla bağlı qarşı tərəfə etiraz notası təqdim edilib.

Eyni zamanda Avropa İttifaqı tərəfindən Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü pozan, daxili işlərinə müdaxilə edən, regionda sülh və sabitliyə xələf gətirən qərəzli addımlardan çəkinilməsi tələb olunub.

Bütün bu faktlar da göstərir ki, ölkəmizin zəfərini və uğurlarını həzm edə bilməyən antiAzərbaycançı şəbəkə COP29 ərəfasində daha da aktivləşib. Ancaq onların iftiralər, böhtanlar üzərində qurulub riyakar fəaliyyəti heç bir siyasi dəyərə malik deyil və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzuna zərər qədər də təsir göstərə bilməz.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

27 oktyabr

Yeni humanitar atəşkəs rejiminə riayət etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri oktyabrın 26-sı gün ərzində və 27-nə keçən gecə cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində Azərbaycan Ordusu bölmələrinin yerləşdiyi mövqeləri və cəbhəboyu zonaya yaxın yaşayış məntəqələrini müxtəlif silahlardan atəşə tutub.

Döyüş əməliyyatları əsasən cəbhənin Xocavənd, Füzuli və Qubadlı istiqamətlərində davam edib. Hücum etmək cəhdlərinin qarşısı alınan düşmən itki verərək geri oturdulub.

Azərbaycan Ordusunun keçirdiyi fəaliyyətlər nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin 18-ci motoatıcı diviziyasının ön idarəetmə məntəqəsi məhv edilib. Ölümlər arasında diviziyanın qərargah rəisi polkovnik Sergey Şakaryan da olub.

Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmən xeyli sayda canlı qüvvəsi, eləcə də 1 ədəd T-72 tankı, 4 ədəd D-30 və 3 ədəd D-20 topu, 1 ədəd "Osa-AKM" ZRK, 1 ədəd BM-21 "Qrad" yayılım atəşli reaktiv sistemi, 1 ədəd radiolokasiya stansiyası və 6 ədəd avtomobil texnikası məhv edilib və sıradan çıxarılıb.

Ermənistan təxribat xarakterli məlumat yayıb

Ermənistan yalan məlumat yayaraq sərhəd zonasının vurulduğunu iddia edib. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda deyilib ki, Ermənistanın guya Azərbaycana məxsus PUA və raket-artilleriya sistemlərindən istifadə etməklə onların ərazisinin atəşə tutulması barədə yaydığı məlumat yalandır və təxribat xarakterli deyildir. "Bildirik ki, Azərbaycan yeni humanitar atəşkəs rejiminə tam riayət edir. Əksinə, oktyabrın 27-də saat 09:30-dan başlayaraq Ermənistan tərəfi Zəngilan rayonunun Ağbənd kəndi istiqamətində ərazilərimizi minaatanlardan intensiv atəşə tutub".

Bərdəyə "Smerç" atılıb, 4 nəfər dünyasını dəyişib, 7 nəfər yaralanıb

Yeni humanitar atəşkəs rejimini kobudcasına pozan Ermənistan silahlı qüvvələri Tərtər şəhəri və rayonun kəndlərini, eləcə də Goranboy və Bərdə rayonlarının ərazilərini raket atəşinə tutub.

Saat 16:00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələri Bərdə rayonu ərazisini "Smerç" yayılım atəşli reaktiv sistemləri ilə atəşə tutub. Nəticədə 4 nəfər dünyasını dəyişib, 7 nəfər yaralanıb. Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyinin bu müharibə cinayəti nəticəsində mülki şəxslər, o cümlədən azyaşlı uşaq həyatını itirib və aralarında uşaqlar və qadınlar olmaqla xeyli sayda mülki şəxs xəsarət alıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva dünya birliyinə səslənib

"Bərdə ərazisinin "Smerç" yayılım atəşli reaktiv sistemləri ilə atəşə tutulması, insan tələfatı hər kəsi kədərləndirir".

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi "Instagram" hesabında paylaşım edərək yazıb: "Bu gün Ermənistan silahlı qüvvələri döyüş əməliyyatları zonasından kənarında yerləşən Bərdə şəhərini raket atəşinə moruz qoyaraq humanitar atəşkəs rejiminin şərtlərini növbəti dəfə ko-

27-28 oktyabr 2020-ci il

Azərbaycan: ZƏFƏR gündəliyi

İlham ƏLİYEV: "İşğalçılara döyüş meydanında layiqli cavab veriləcək"

bud şəkildə pozublar. "Smerç" qurğusundan buraxılmış kasetli raketlərlə atəş nəticəsində dörd mülki şəxs, o cümlədən yeddi yaşlı qız həlak olub. Dördü uşaq olmaqla on dörd nəfər ciddi xəsarət alıb.

Silahlı münaqişələr zamanı mülki şəxslərin qətlə yetirilməsi 1949-cu il Cenevrə konvensiyalarının və bütövlükdə beynəlxalq humanitar hüquq normalarının kobud şəkildə pozulması deməkdir. Erməni təcavüzkarlarının öli ilə daha neçə günahsız insan həlak olmalıdır ki, dünya birliyi bu cinayətləri dinnəzə seyr etməyə son qoysun? Həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verirəm, yaralananların tezliklə sağalmalarını arzulayıram. Biz öz torpağımızı təcavüzkarlardan azad edəcəyik və bu cinayətlərə son qoyacağıq.

Uca Tanrı Vətənimizi qorusun!"

Müdafiə Nazirliyi və Dövlət Sərhəd Xidməti birgə bəyanat yayıb

Müdafiə Nazirliyi və Dövlət Sərhəd Xidməti birgə bəyanat yayıb. Qeyd edilib ki, yeni humanitar atəşkəs rejiminə riayət edən Azərbaycan bütün cəbhəboyu düşmən təxribatlarına təmkinli yanaşaraq yalnız adekvat tədbirlər görüb.

Bundan istifadə edən Ermənistan işğalçı bölmələrinin müxtəlif istiqamətləri, xüsusilə də bərpa edilmiş dövlət sərhədləri üzrə vəziyyəti məqsədyönlü şəkildə gərginləşdirməklə növbəti təxribatlarına zəmin yaradıb: "Ermənistan rəhbərliyi artıq dərk etməli və hesablaşmalıdır ki, bərpa edilmiş dövlət sərhədləri münaqişə zonası deyil və Azərbaycanın tam hüquqlu suveren ərazilərini müəyyən edən beynəlxalq birlik tərəfindən tanınan dövlət sərhədidir. Dövlət sərhədinin toxunulmazlığı təmin edilməlidir. Bu istiqamətdə baş verən istənilən təxribat ərazi bütövlüyümüzə təcavüz kimi dəyərləndirilir.

Bu baxımdan Azərbaycan öz ərazilərinə təhdid təşkil edən istənilən legitim hərbi hədəfləri yerləşdiyi ərazidən asılı olmayaraq məhv etmək hüququna malikdir".

28 oktyabr

Xocavənd, Füzuli, Zəngilan və Qubadlı istiqamətlərində döyüşlər davam edib

Humanitar atəşkəs rejiminə riayət etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri oktyabrın 27-si gün ərzində və 28-nə keçən gecə cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində Azərbaycan Ordusu bölmələrinin yerləşdiyi mövqeləri və cəbhəboyu zonaya yaxın yaşayış məntəqələrini müxtəlif silahlardan atəşə tutub.

Döyüş əməliyyatları əsasən cəbhənin Ağdərə, Xocavənd, Füzuli, Zəngilan və Qubadlı istiqamətlərində davam edib. Düşmənin hücum cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alınıb, o, itki verərək geri çəkilib.

İrəvanda hərbi müqavilələr və polisler döyüşməkdən imtina ediblər

Ermənistandan toplanan hərbi vəzifəli şəxslər Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə göndərilməsi prosesi davam edib.

İşğalçı dövlətdə döyüşlərə cəlb etmək məqsədilə 2000 nəfərdən ibarət heyətin toplanması barədə tapşırığın verilməsinə baxmayaraq, cəmi 300 nəfəri toplamaq mümkün olub. Hətta bir çox hərbi müqavilələr və polis əməkdaşları cəbhəyə getməkdən imtina ediblər.

Bərdəyə kasetli raket atılıb, 21 nəfər həlak olub, 70-dən çox insan yaralanıb

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri gecə və səhər müxtəlif vaxtlarda Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədində yerləşən yaşayış məntəqələrini və bölmələrimizin mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutublar.

Həmçinin səhər saat 07:30, günorta 14:40 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələri Tərtər, Bərdə və Goranboy rayonlarının ərazisini atəşə tutublar.

"Bərdə ərazisinin "Smerç" yayılım atəşli reaktiv sistemləri ilə atəşə tutulması nəticəsində 21 nəfər həlak olub, 70-dən çox insan yaralanıb.

Bununla da erməni silahlı birləşmələri tərəfindən 27-28 oktyabrda Bərdədə dinc sakinlərin sıx hərəkdə olduğu və ticarət obyektlərinin yerləşdiyi əraziyə beynəlxalq hüquqla qadağan olunmuş kasetli bombalardan zərbə endirilməsi nəticəsində həlak olanların sayı 26 nəfərə çatıb.

İlham ƏLİYEV: "Bərdə sakinlərinin qisası yerdə qalmayacaq"

İlham Əliyev @azpresident · 44s
Erməni silahlı qüvvələrinin raketlərlə hücumu nəticəsində Bərdədə həlak olanlara Allahdan rəhmət diləyir, ailələrinə başsağlığı verir, yaralıların şafa tapmasını diləyirəm. Bərdə sakinlərinin qisası yerdə qalmayacaq və döyüş meydanında işğalçılara layiqli cavab veriləcək.

774 2.588

Prezident İlham Əliyev özünün rəsmi "X" səhifəsində paylaşım edib: "Erməni silahlı qüvvələrinin raketlərlə hücumu nəticəsində Bərdədə həlak olanlara Allahdan rəhmət diləyir, ailələrinə başsağlığı verir, yaralıların şafa tapmasını diləyirəm. Bərdə sakinlərinin qisası yerdə qalmayacaq və döyüş meydanında işğalçılara layiqli cavab veriləcək".

Düşmən Qubadlıda silahını, texnikasını ataraq qaçıb

Ermənistan ordusu Qubadlı istiqamətində gedən döyüşlər zamanı silah və texnikasını ataraq qaçıb. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi düşmənin atdığı hərbi texnika və silah-sursatların fotosunu və videogörüntüsünü yayıb.

Azərbaycan Prezidenti xalqa daha bir müjdəli xəbər verib

Prezident İlham Əliyev özünün rəsmi "X" səhifəsində xalqa müjdəli xəbər verib: "Müzəffər Azərbaycan Ordusu Zəngilanın Birinci Ağalı, İkinci Ağalı, Üçüncü Ağalı, Zərnəli, Füzulinin Mandıli, Cəbrayılın Qazançəmi, Xanağabulaq, Çullu, Quşçular, Qaraağac, Qubadlının Qiyaslı, Əbilcə, Qılıçan kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Düşmən uydurma xəbərlər yayıb

Düşmən dezinformasiya yaymaqla törətdiyi hərbi cinayətlərdən diqqəti yayındırmağa çalışıb.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda qeyd edilib ki, Ermənistan mətbuatının Azərbaycan Ordusu tərəfindən Xankəndidə yerləşən doğum evinin guya atəşə tutulması barədə xəbəri məqsədyönlü şəkildə yayılan dezinformasiyadır.

Bu məlumatla düşmən bir qədər övvəl Bərdə şəhərində törətdiyi çoxsaylı insan tələfatı ilə nəticələnən hərbi cinayətdən diqqəti yayındırmağa çalışıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban ƏLİYEV: "Erməni qəddarlığının həddi yoxdur"

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Ermənistan silahlı qüvvələrinin Bərdəyə növbəti dəfə raket hücumu ilə əlaqədar rəsmi "Instagram" səhifəsində paylaşım edib.

Paylaşımında deyilib: "Bu gün Ermənistan silahlı qüvvələri dinc Azərbaycan şəhəri Bərdəyə növbəti dəfə qəddarcasına, qeyri-insani zərbə endiriblər. Zərbə nəticəsində 21 nəfər həlak olub, 70 nəfər ciddi xəsarət alıb. Təəssüf ki, qurbanların sayı artmaqda davam edir.

Bu cür vəhşicəsinə hücumlar onu göstərir ki, ermənilərin qəddarlığının həddi yoxdur. Üstəlik, Azərbaycanın dinc mülki əhalisinə hər bir hücumu Ermənistanın ağılı itirmiş hərbi-siyasi rəhbərliyinin total mənavi tənəzzülünə dəlalət edir.

Bu hücumların məqsədi aydındır - Azərbaycan xalqını qorxutmaq və bizim ordumuzu Ermənistan ərazisinə cavab zərbəsi endirməyə məcbur etmək. Bu, üçüncü tərəfləri münaqişəyə cəlb etməyə imkan verərdi. Lakin düşmənimiz bilməlidir ki, heç nə bizi haqq yolundan dönməyə məcbur edə bilməz. Hər hücum bizi daha da güclü edir və işğal olunmuş ərazilərimizin erməni təcavüzkarlardan azad edilməsi kimi müqəddəs missiyamı başa çatdırmağın zəruri olmasına inandırır. Həlak olanların ailələrinə dərin hüznə başsağlığı verir və yaralananların tezliklə sağalmalarını arzulayıram.

Azərbaycan Ordusu düşməni döyüş meydanında sıxışdırdığı bu günlərdə biz həmyaşliyimizi qoruyub saxlamalı və Prezidentimizin ətrafında möhkəm birləşməliyik.

Yalnız möhkəm yumruq kimi birləşməklə ədalətin zəfər çalmasına nail olacağıq, ona görə ki, Qarabağ Azərbaycandır!

Uca Tanrı Vətənimizi və Azərbaycan xalqını qorusun!"

Prezident İlham ƏLİYEV: "Ordumuz döyüş meydanında üstünlüyünü sübut etdi"

Prezident İlham Əliyev Rusiyanın "Interfaks" Agentliyinə müsahibə verib. Azərbaycan Ordusunun uğurlu əməliyyatlarından danışan dövlət başçısı deyib ki, ordumuz döyüş meydanında özünün üstünlüyünü sübut etdi. İşğal edilmiş ərazilərin xeyli hissəsi bu bir ay ərzində azad olundu. Bu göstərir ki, Azərbaycan Ordusunun dünyada ən yaxşı döyüş qabiliyyətinə malik ordulardan biri hesab edilməsi əbəs deyildir.

Prezident bir daha əməliyyatların dayandırılması məsələsinə toxunub: "Biz Ermənistan tərəfindən onların yüksək rəhbərliyinin şəxsində öhdəlik almışıyıq ki, qoşunları işğal olunmuş ərazilərdən çıxaracaq. Hələlik biz bunu eşitməmişik. Erməni rəhbərliyindən bu cür öhdəlik almadan və bu, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən təsdiq ediləndən dərhal sonra biz hərbi əməliyyatları dayandırmamaq hazırıq".

Düşmən bütün istiqamətlərdəki döyüş meydanından qaçıb

Gün ərzində mülki infrastrukturunu və dinc əhalini atəşə tutan düşmənin canlı qüvvəsi bölmələrimizin sərrast atəşi ilə məhv edilib. Bölmələrimizin dəqiq atəş zərbələrinə tab gətirə bilməyən düşmən döyüş meydanından qaçıb.

Humanitar atəşkəs rejimini kobudcasına pozaraq şəhər və rayonlarımızı atəş açan düşmənin qüvvə və vasitələrini Azərbaycan Ordusunun bölmələri darmadağın ediblər.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

● Azərbaycan COP29-a hazırlaşır

Naxçıvanı işıqlı günə çıxaran "yaşıl enerji" mənbələri

Mövcud elektrik stansiyaları muxtar respublikanı xarici şirkətlər üçün daha da cəlbedici edir

Culfa rayonunun külək-günəş hibrid elektrik stansiyası ilə yaxından tanış olduqdan sonra Naxçıvanın "yaşıl enerji" mənbələrinin növbəti ünvanına - Babək rayonuna yollanırıq...

Günəşin və suyun bəxş etdiyi enerji mənbələrinə doğru irəliləyirik...

Muxtar respublikanın çətin dövründə onun xilasına yetişən Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilən, Naxçıvanı işıqlığa çıxaran "Araz" Su-Elektrik Stansiyasına gedirik. 1964-cü ildə inşa edilən "Araz" SES-in tikintisi 1970-ci ildə tamamlandı. Stansiyanın istismarına isə 1971-ci ildə başlanılıb.

Araz çayı üzərində, İranla sərhəddə yerləşən stansiyanın ərazisinə daxil oluruq. Bir qədər yol qət etdikdən sonra Araz Su Anbarı üzərindəki stansiyaya gəlib çatırıq. SES SSRİ dövründə Azərbaycan SSR və İran arasındakı razılaşma əsasında inşa edilmişdir. Stansiya torpaq tipli bəndə malik olub, hazırda İran və Azərbaycan ərazisində yerləşməklə iki binaya malikdir.

"Araz" SES müasir standartlara uyğun yenidən qurulacaq

Stansiyadan Arazı baxıb fikrə dalırıq... Arazın nisgilli xatirələri beynimizdə dolur.

Stansiyanın direktoru Şəmil Əmirov buradakı işlərlə bizi məlumatlandırır. Böli olur ki, son illər digər çaylardakı kimi, Arazın da suyu azalıb. Təbii ki, bu da enerji alınmasına təsir edən faktorlardandır.

Səhəbtə qoşulan Dövlət Energetika Xidmətinin rəis müavini Tural Murtuzəliyev bildirir ki, "Araz" SES Naxçıvanın enerji qitliyi baxımından çətinlik çəkdiyi dövrlərdə muxtar respublikanın elektrik enerjisi ilə təminatında mühüm rol oynayıb. "Elektrik enerjisi təminatı o illərdə yalnız bu stansiya vasitəsilə mümkün idi. Yarım əsrdən çoxdur fəaliyyət göstərən stansiya bu gün də Naxçıvanın enerji təchizatında mühüm rol oynayır", - deyərək rəis müavini bildirir.

T.Murtuzəliyev qeyd edir ki, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"na əsasən, "Araz" SES yenidən qurulacaq. Hazırda stansiyanın layihələndirilməsi üçün tender elan olunub.

Daha sonra stansiyanın idarəetmə otağına üz tutururuq. Bu otaqdan müəssisələrin stansiyanın fəaliyyətinə nəzarət edirlər. Stansiya barədə məlumat verən Şəmil Əmirov bildirir ki, ümumi generasiya gücü 22 meqavat olan SES-də hər birinin gücü 11 meqavat olan iki hidrogenator quraşdırılıb. Onun sözlərinə görə, stansiyanın orta illik istehsal gücü 86,7 milyon kilovat-saatdır. Anbarın nominal

(Əvvəlki qəzetimizdən 23 oktyabr nömrəsində)

həcmdə tutumu isə 1 milyard 254 milyon kubmetrdir.

Direktor sudan elektrik enerjisinin necə alındığını bizə izah edir. O bildirir ki, stansiyada quraşdırılan hidroturbinlərin ucunda hərəkət edən su lazımı təzyiqlə çətdirilir və hərəkətdə olan su kütləsi elektrik enerjisi istehsal edən generatorlara ötürülür.

Elektrik enerjisinin alınması əsasən suyun təzyiqindən asılıdır. Maksimal təzyiqlə 27 metrdir. Turbinlərin işləməsi üçün isə minimal təzyiqlə 20 metr olmalıdır. Təzyiqlə aşağı düşdükcə turbinlərin istehsal gücü də azalır.

Araz Su Anbarının əsasən suvarma üçün nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdıran direktor əlavə edir ki, suvarma mövsümündə elektrik enerjisi istehsalı yüksək səviyyədə olur, amma payız, qış mövsümünə doğru enerji istehsalı azalır.

Qeyd edək ki, istismara verildiyi ildən bu vaxtdək "Araz" SES 4 milyard 460 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edib. Bu il isə stansiyada 56 milyon 826 min kilovat-saat enerji istehsal olunub.

Naxçıvanda hazırda "Araz" SES-dən başqa, Heydər Əliyev Su Anbarı üzərində 4,5 meqavat gücündə su-elektrik stansiyası, Gilançay üzərində 20 meqavat gücündə "Biləv", Şərur rayonu ərazisində 20,5 meqavat gücündə "Arpaçay-1" və 1,4 meqavat gücündə "Arpaçay-2" Su-Elektrik stansiyaları mövcuddur.

Muxtar respublikada "yaşıl enerji" dövrünün başlanğıcı

İdarəetmə otağından sonra su anbarına baxıb keçirib, istiqamətimizi dəyişirik.

Muxtar respublikada alternativ enerji dövrünün başlanğıcı hesab olunan, müstəqilliyin ilk illərində Heydər Əliyev Su Anbarı üzərində tikilən su-elektrik stansiyasıdır.

Bu SES-in inşasını elektroenergetikanın bərpaulunan enerji mənbələri hesabına təmin edilməsi yönündə ilk addım adlandırılır. Stansiyanın direktoru Tərxan Qafarov deyir ki, ümumi gücü 12 milyon kilovat-saat olan stansiyada hazırda ildə 7 milyon kilovat-saat enerji istehsal edilir. Onun sözlərinə görə, su anbarının tutumu 100 milyon kubmetrdir.

Xatırladaq ki, Naxçıvanda su-elektrik stansiyalarının ümumi generasiya gücü 68,4 meqavat təşkil edir. Yaxın gələcəkdə gücü 36 meqavat olan Or-

mənbələrinin istehsal gücünün 20 faizini təşkil edir", - deyərək əlavə edir.

Günəşli Naxçıvanda biri hibrid olmaqla, hazırda 4 - "Xalxal" GES, "Şərur" GES, "Kəngərli" GES və "Culfa" Külək-Günəş Hibrid Elektrik stansiyaları fəaliyyət göstərir. Bundan əlavə, Naxçıvan şəhərində 668 ha, Şərurda 1163 ha, Kəngərli rayonunda 1311 ha, Babəkə 1669 ha, Şahbuzda 234 ha ərazi günəş-elektrik stansiyaları layihələrinin reallaşdırılması üçün müəyyən edilib.

"Şərur" GES-in gücü 11 meqavat və "Kəngərli" GES-in gücü isə 5 meqavattır. Naxçıvanda mövcud günəş-elektrik stansiyalarının sahəsi üzərində potensialın qiymətləndirmə nəticələrinə görə, bir hektar ərazidə təqribən 0,6 meqavat gücündə stansiya qurulduğu və il ərzində 900.000 kilovattan artıq elektrik enerjisi istehsal edilə bilər müəyyən olub. Yəni bu onu göstərir ki, Naxçıvanda "yaşıl enerji" potensialı nəzərdə tutulan 1500 meqavattan da çoxdur.

Naxçıvanın bərpaulunan enerji potensialı xarici şirkətləri də bu ərazilərə cəlb edir. Hazırda dünyanın aparıcı enerji şirkətlərindən Total Energies, Czech Engineering, Nobel Energy, Masdar, ACWA Power, China Energy, Notus ilə "yaşıl enerji" layihələrinin reallaşdırılması istiqamətində görüşlər keçirilir. Bu istiqamət üzrə yol xəritəsi hazırlanır.

"Yaşıl işıq"a doğru

Görülən işlər nəticəsində COP29-a qədər gücü 30 meqavat olan yeni günəş-elektrik stansiyasının tikintisi planlaşdırılır. Stansiyanın tikilməsi üçün 688 hektar ərazi ayrılıb.

Xarici şirkətlərin marağı da Naxçıvanda "yaşıl enerji" potensialının yüksək olduğunu göstərir. Vaxtilə elektrik enerjisi baxımından çətin günün keçirən, fasilələrlə, hətta enerjinin heç olmadığı qaranlıq günlər yaşayan muxtar respublika bu gün artıq enerji təchizatını "yaşıl enerji" hesabına tam təmin etmək imkanına malikdir. Naxçıvanda günəşdən, küləkdən, sudan enerjinin alınma potensialının yüksək olması "yaşıl enerji" üçün ayrılmış 56 hektar sahənin 36 hektarında 8638 ödəd günəş paneli quraşdırılaraq istismara verilib. Stansiya alternativ və bərpaulunan enerji

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Bakı-Naxçıvan-Bakı

Naxçıvanda ilk dəfə "GreenFest" festivalı keçirilib

Oktyabrın 26-da Naxçıvan şəhərindəki "Saat Meydanı" istirahət mərkəzində "GreenFest" festivalının açılışı olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, festival iştirakçıları əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin əziz xatirəsini bərdəqiqəlik sükutla yad ediblər, sonra Dövlət himni səsləndirilib.

Festivalın açılış tədbirində çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidəhmədli Naxçıvanda "GreenFest" in COP29 və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində keçirildiyini qeyd edib. COP29-un Azərbaycan üçün həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan əhəmiyyətli toxunan Samir Seyidəhmədli bildirib ki, bu tədbir Azərbaycanın iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə global səylərə verdiyi dəstəyi bir daha göstərir və ölkəmizin ekoloji problemlərin həllinə sadiqliyini nümayiş etdirir. Bu mənada Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin və Naxçıvan Muxtar Respublikasının "yaşıl enerji zonası" elan olunması, 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi ölkəmizdə, bütövlükdə, iqlim dəyişikliyi sahəsində həyata keçirilən dövlət siyasətinin tərkib hissəsi kimi yüksək dəyərləndirilməlidir.

Samir Seyidəhmədli əminliklə ifadə edib ki, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 ölkəmizdə uğurla keçiriləcək, Azərbaycan bir daha dünyanı narahət edən məsələlərdə münasibətdə öz sözünü və ədalətli mövqeyini ortaya qoyacaq.

Muxtar respublikada COP29 və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ilinə hazırlıq"la bağlı yaradılmış işçi qrupun rəhbəri, Naxçıvan Muxtar Respublikası ədliyyə nazirinin müavini, nazir vəzifələrini icra edən Hüseyn Səfərov Naxçıvanda bu istiqamətdə görülən tədbirləri diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, 2024-cü il fevralın 23-də Naxçıvanda bununla bağlı müşavirə keçirilib, işçi qrupu yaradılıb və bu istiqamətdə muxtar respublikada görülməli tədbirlər müəyyən edilmişdir. Həmçinin "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın 2023-2024-cü illər üzrə Təfəsilatlı Tədbirlər Planı"nda ətraf mühitin mühafizəsinin gücləndirilməsi əsas fəaliyyət istiqaməti kimi müəyyən edilib. Sözügedən Tədbirlər Planında maarifləndirmə, yaşllaşdırma və bioloji müxtəliflik, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, tullantıların idarə edilməsi sahələrində tədbirlərin keçiriləcəyi nəzərdə tutulub. Artıq həmin tədbirlərin böyük hissəsi başa çatmaq üzrədir. "GreenFest" də bu işlərin davamı kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır.

"GreenFest" çərçivəsində keçirilən ekoloji startap layihələrinin qalibləri mükafatlandırılıb, sərgi ilə tanışlıq olub. Məlumat verilib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin dəstəyi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Ədliyyə, Gənclər və İdman, Təhsil nazirlikləri, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti, Dövlət Energetika Xidməti və Naxçıvan Dövlət Universitetinin birgə təşkilatlığı ilə keçirilən sərgi ətraf mühitin mühafizəsinə həsr olunub və müasir ekoloji problemlərin elm, texnologiya, startap tədqiqatları və müxtəlif stendlər vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılması məqsədi daşıyır.

Festivalda dövlət və hökumət rəsmiləri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatları və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Vətən deyəndə...

● Tarix yazan oğullar

"Onun qəhrəmanlıqlarını kinolarda görmüşdük"

Sanki yerində donub qalıb... Nə dinir, nə danışır...
Tunc heykələ bənzəyir...

Gözləri divardan asılmış şəkllə zillənib baxır... Bir özü bilir xəyalları onun hara çəkib aparır...

Arabir də gəlinin üzünə baxıb, "off" deyir...

Ömür-gün yoldaşı Zənfurə xanım Kərim kişiyyə işarə edib deyir: "Atasının adı qoymuşdu Həmid. Bütün nəslə, qohum-aqrəbə Həmid "ata" deyə çağırırdı... 4 ildir ki, bu vəziyyətdədir. Yanır, yanır sönmür..."

Qara ərşayın altında qara bulud kimi gözləri dolmuş Aynurə xanım üstünə qara hərfərlə "Sənsiz keçən günlərim" yazılmış gündəliyi sakitcə masanın üstünə qoyur...

Bu an sanki göy guruldadır, ildırım çaxır. Quş uça qulaq cingildəyən, sakitlikdə donmuş divarlar da sanki dilə gəlib hönkürüb ağlayır.

Gözüm gündəliyini ilk səhifəsində yazılmış cümlələrdə ilib qalır: "Bütün günü oturub soninlə "danışırım". Deyirəm ki, səniz olmur, şohidim... Acılarımla yaşayaram. Çox çətindir. Heç yuxularına da gəlmirəm. Yoxsa mənəndən inciməyir? Ayrı-ayrılıq çox ağırdır. Amma dözüürəm. Uşaqlarınız var deyər dözüürəm. Həmişə sonə deyirdim ki, səniz üçün hər şey edərdim. Amma etmədim. Özümə qıymağa gücüm çatmadı... Yaşayırsam, sonə olan sevgim yaşaydır mənə. Uşaqları böyütməliyəm. Çalısaçam ki, övladlarını sonin adına layiq böyütdüm. Nə qədər ömrüm var, səniz sevginlə yaşayaçam. Axirətdə soni görmək arzusu ilə..."

Şohid kapitan Həmid Cəfərlinin qısa, lakin monali ömür yolunu ailə üzvləri ilə birlikdə nəzərdən keçiririk: kapitan Həmid Kərim oğlu Cəfəri 1990-cı il avqustun 1-də Bakı şəhərində anadan olub. 1996-cı ildə Xətai rayonundakı 88 sayılı orta məktəbdə 8-ci sinfə qədər təhsil alıb.

Anası Zənfurə Cəfəri Həmid haqqında xatirələrini bizimlə bölüşür:

- Həmidin 4-5 yaşlarında mənəmlə birlikdə oturmaq televiziyaya baxırdı. Xocalı hadisəsini, xalqımızın başına gələn dolaşatlı faciələrini görüb dayanmadan sual verirdi. O biri uşaqların heç televizora baxmazlardı. Amma Həmid ekranda görüklərini birinə də biganə yanaşmazdı. Deyirdi ki, böyüyüb günahsız öldürülən uşaqların qisasını alacağam. Artıq 5-ci sinifdə oxuyanda konkret müəyyənləşdirmişdi ki, hərbi məktəbdə oxuyacaq. Dərs alacağı idi. 2004-cü ildə Cəmiş Naxçıvanı adına Hərbi Liseyə getmək istəyində məktəbin direktoru ona mane olmaq istədi. Dedi ki, Həmid əlaçdır. Elmə məşğul olsa, daha çox uğur qazanar. Gələcəyi parlaq uşağıdır. Deyilənlərə qulaq asmadı. Öz arzusunun ünvanına üz tutdu. Liseyə ən yüksək - 400 balla qəbul olundu. Dilindən də qısa sözü düşürdü. Böyük oğlum da hərbiçidir. Amma Həmid tam fərqli, vətənpərvərliyi ilə seçilən bir idi. Hərbi Liseyə əla qiymətlərlə bitirib 2007-ci ildə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə daxil oldu. 2011-ci ildə həmin məktəbdə qoşun kəşfiyyatı ixtisası üzrə başa vurub leytenant hərbi rütbəsi aldı.

Leytenant Həmid Cəfəri Silahlı Qüvvələrin Təlim və Tədris Mərkəzində bir il kəşfiyyatçı təqim komandiri kursunda oxuyduqdan sonra 2012-ci ildə "N" sayılı hərbi hissənin kəşfiyyat bölməsinin təqim komandiri vəzifəsinə təyin olundu.

2013-cü ildə döyüş və ictimai hazırlıqda, nizam-intizamında yüksək nailiyyətlər əldə etdiyinə görə, fəxri forman, "Azərbaycan Ordusunun 95 illiyi" yubiley medalı ilə təltif olunub və baş leytenant hərbi rütbəsi alıb.

2015-ci ildə "N" sayılı hərbi hissədə kəşfiyyat bölmə komandiri vəzifəsinə təyin edildi. Dəfələrlə düşmənin yerləşdiyi ərazilərə kəşfiyyat qrupları aparıb və əsirlər götürüb. 2016-cı ildə göstərdiyi xüsusi xidmətlərə görə vaxtından əvvəl kapitan hərbi rütbəsinə yüksəlib. Türkiyədə "Kəndos" qrupunun tərkibində təlimlər keçib. 2017-ci ildə isə "N" sayılı hərbi hissədə komandir müavini vəzifəsinə təyin edildi.

O, "Qüsursuz xidmətlərə görə" və "Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi" yubiley medalları ilə təltif edildi. 2019-cu ildə "N" sayılı hərbi hissədə böyük komandir vəzifəsinə təyin edildi.

2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlananda ön xətdə irəliləyən döyüşçülərin öndə gedən komandirlərdən biri də kapitan Həmid Cəfəri idi. Döyüşlərin qızğın gətdiyi ilk günlərdə Həmid Cəfəri təqim komandirinin müavini vəzifəsinə yüksəldi...

Döyüşçülərinin öndə gedən Həmid Cəfəri Füzuli rayonunun bir neçə kənd və

yüksəkliklərinin işğaldan azad edilməsində göstərdiyi şücaət ilə seçilir. Həmid Cəfərlinin komandanlığı ilə vuruşan cəsur döyüşçülər Cəbrayıl rayonu istiqamətində düşmənin müdafiə səddini yarıaraq işğal altında olan torpaqlarımızı geri qaytarılması uğrunda əl qəhrəmanlıqlar göstərirdilər.

Onlar Cəbrayıl rayonu ərazisindəki yüksəklikləri işğaldan azad edib, Nüzgər kəndində Azərbaycan bayrağını ucaldıb-

lar. Döyüş zamanı 7 gün şəxsi heyəti ilə mühasirədə qalsa da, mühasirəni yarmağa nail olub.

Atası Kərim kişi deyir ki, oğluna atasının adını qoymuşdu. Fərqli bir oğul idi. Çalışqan, ailəcanlı idi. Çox vətənpərvər, ağzı-bütöv idi. Kişiyə yaraşan bütün keyfiyyətlər Həmidə var idi. Kəşfiyyatçı idi. Zabit kimi hərbi xidmətinə Tovuz rayonunda başlamışdı. Nümunəvi xidmətinə görə vaxtından əvvəl kapitan rütbəsi almışdı. Qazaxda da bir müddət xidmət keçmişdi...

Müharibənin olacağı barədə bir kəlmə ehyam belə vurmazdı: "Bir dəfə dedi ki, çox böyük təlimlərimiz olacaq. Sonralar iş yerini Beyləqana dəyişmişdik. Ailəsi də yanındaydı. Bir gün ailəsini götürüb bizim yanımıza qoydu. Dedi ki, çox böyük təlimlərimiz olacaq. Müharibənin ilk saatlarından Həmid öndə - böyük zəfərə çıxır açan zabitlərimizdən olub.

Həmid döyüşçü dostlarına deyirmiş ki, müharibədən sağ-salamat çıxsam, mütləq kitab yazacağam. Sentyabrın 27-də dostuna göndərdiyi məktubda bildirib ki, xoş o adamın halına ki, ona şohidlik nəşib olur".

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı polkovnik Nizami Mövlanovun dedikləri: "Müharibənin ilk günündən Həmid Cəfəri cəsarətli, igid bir döyüşçü olduğunu göstərdi. Müharibənin ilk günü kənd Horadiz və Mehdihi yaşayış məntəqəsi həddindən, Horadiz stansiyasından Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşdə fəal iştirak edərək düşmənin ön xəttinin yarılmasında fəal iştirak edib. Həmid ekstremal şəraitdə döyüşü yüksək bacarıqla idarə edən komandir kimi nümunə göstərib. Şəxsi cəsarəti, əzmkarlığı ilə fərqlənən zabit olduğunu təsdiq edib".

Digər döyüş yoldaşı Məhəbbət Süleymanov isə deyir: "Sentyabrın 27-də gündüz saatlarında bizim döyüş texnikamız vuruldu. Şohidlərimiz var idi. Mənim ölərim, üzüm, gözüm tamamilə yanımışdı. Gözlərim də sıradan çıxmışdı. Heç nə görmürdüm. Vəziyyətim olduca ağır idi. Neyralt zonada qalmışdım. Tam ümidsiz

idim. Düşmən mənə götürmək istəyirdi, amma bizimkilər, xüsusilə də Həmidlə Ülvü onlara imkan vermədilər. Mənə oradan çıxarıb öz sığınacağımıza götürüb saxladılar. Yanmış vəziyyətdə mənim əsir düşməyimin nə olduğunu təsəvvür etmək çətin deyil. Çox təəssüf ki, mən yaşadım, onlar özləri şohid oldular".

"Həmidin gözlərini öz əllərimlə qapadım"

Döyüş yoldaşı Orxan Novruzov Həmid Cəfərlinin şohid olduğu anı göz yaşları ilə xatırlayır: "Vətən müharibəsi başlayan gündən Həmid Cəfəri ilə bir taborda döyüşə girdik. Həmid 7-ci bölükdə, mən isə 9-cu bölükdə döyüşürdük. Həmin gün düşmənin üçüncü səngərində mühasirəyə düşdük. 7 gün mühasirədə qaldıq. Təsəvvür edəsiniz bu nə deməkdir? Düşmənin 30 il möhkəmləndiyi, istehkam qurduğu bir

Gəncədə tanış olmuşduq. 2015-ci ildə ailə həyatı qurduq. Həmidlə ailə qurduqdan sonra onun xasiyyətini, mənə qarşı rəftarını çox bəyəndim. Alicənab və mərd birisi idi. Zaman keçdikcə o, mənim həyatımın anlamı oldu. Həmidə bəlkə də hədsiz dərəcədə çox sevirdim. Onu sevmək və onun sevgisinə layiq olmaq mənə bir başqa qürur verirdi. Nə zamansa ondan ayrı yaşaya biləcəyimi, Həmidisizliyə dözəcəyimi ağıldan belə keçirə bilməzdim.

2016-cı ildə Cabbar dünyaya gəldi. Çox sevinmişdim... Bilirdim ki, yaxşı ata olacağam. Həmidin yumaşq qalbi var idi. Cabbara, Həmişə və Zeynəbə yaxşı ata oldu. Uşaqlar üçün hər şey edirdi. O, çox yaxşı da komandir idi. Əsgərlərini həmişə düşsünər, onlara xüsusi qayğı göstərirdi. Elo olurdu ki, əsgərlərinin ehtiyaclarını öz cibindən qarşılayardı.

Həmidlə gözəl ailə həyatımız oldu. İnsan ömrü üçün 5 il bir ömür deyil. Amma 5 ildə yaşadığı həyat mənə öləncən yetəcək...

Müharibə başlamışdı, mən çox həyəcanlı idim. Həmidə bir şey olacağı deyər qorxurdum. Bilirdim ki zəng etmək olmaz. Hər səhər namazə duranda ilk işim ona mesaj yazmaq olurdu. Bilirdim ki, o da sübh namazına durub və mütləq mənə nə isə yazacaq. Qıscaq yazılmış "yaxşıyam", "salamatlıqdır", "narahat olma" sözlərini oxuduqdan sonra az da olsa, sakitləşirdim. Nə hissi idi bilirdim... Fikrimdən heç çıxırdı. Düşünürdüm ki, Həmidə nə isə olacaq. Bilirdim ki, Həmid özünü qoruyacaq. Arxada durmayacaq... Oktyabrın 3-ü, ya da 4-ü səhər saat 10 və ya 11 olardı, zəng etdi. Elo bil harasa tələsirdi: "Necəsən? Uşaqlar necədir?". Dədim: "Yaxşıyam, bəs sən necəsən?". Dedi ki, mən də yaxşıyam.

O, 2019-cu il oktyabrın 1-də həqiqi hərbi xidmətə yollanmışdı. Əvvəlcə Gəncə şəhərində - Müdafiə Nazirliyinin "N" saylı hərbi hissəsində təlim keçib. Hərbi anddan sonra digər fiziki hazırlıq əsgər yoldaşları ilə birlikdə Cəllilabad rayonuna - Göytəpədəki xüsusi təyinatlı taboruna göndərildi. Erməni işğalçılarının tənqidatları zəminində 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən savaşında könüllü şəkildə ön cəbhədəki qızğın döyüşlərə atılıb. Mərd, cəsur, peşəkər xüsusi təyinatlılarımız yağdı düşmənin gözlünə dik baxaraq Füzuli istiqamətində döyüş mövqelərini seçiblər. İlk andan işğalçıların ölüm-dirim müharibəsinə girib 30 il ərzində gücləndirilmiş səngərlərin içərilərinə doğru irəliləyərək onların canlı qüvvəsini, texnikasını, hətta yerüstü sipərlərini və yeraltı anbarlarını məhv ediblər. Mütəllibin xidmət etdiyi tabor qısa müddətdə müharibənin ön qaynar nöqtələrində xeyli sayda yaşayış məntəqəsini, kəndləri, qəsəbələri, mühüm postları düşməndən təmizləyib.

Serovlar ailəsi hərbi xidmət müddətində oğulları ilə vaxtaşırı əlaqə saxlayıblar. Mərzyyəyə ana: "O bizə əsgərlərinin öz qaydasında keçdiyini bildirdi. Andıçma vaxtı yanına getmişdik. Mütəllib hərbi formada olduğuna görə qürur duyurdum. Deyirdi ki, "artıq müsələn əsgərim. Ali Baş Komandanımız nə əmr versə, ona təbəyik. Biz bunlara fəxr edirik".

2020-ci ilin avqust ayınadək orada hərbi xidmət keçdi. Sonra xeyli müddət əlaqə qura bilməyib çox narahat olduq. Nəhayət, sentyabr ayının əvvəllərində danışıq bildik.

Gələcək Həmidin cansız bədəni idi... İlahi, o nə gecəydi elə? Dünya qara daş olub başma çökdü. Hələ də o gecənin təsirinə düşə bilmirdim. Mən Həmidə dələcəsini sevrəkən Həmidisizliyə necə dözəcəyimi ağıldan belə keçirə bilmirdim. Uşaqlara nə deyəcəyimi bilirdim. Çox çərsizdim. Allaha yalvarırdım ki, mənə güc-qüvvət, səbir versin. O hissələri ində danışmaq olur. Amma o ağırını yaşamaq çox çətindir. İnanın mənə, Həmidisiz keçən günlərim ömrümdən saymıram. Ən xoş gündə belə, ağılma gəlir, gözümün önündə durur. Bəlkə də yaşamaq xətrinə danışıq gəlirsən də. Amma xoşbəxt ola bilmirəm. Bu heç mümkün də deyil. Həmid sevincimizi, xoşbəxtliyimizi özü ilə aparır.

Zeynəb mənə deyir ki, ana sənə bir şey deyim: "Atamı istəyirəm. Onun üçün darıxmışam". Zeynəbin hələ 5 yaşları var. Həmidin şohid olduğunun 3-cü günü Zeynəbin 1 yaşları tamam oldu. Həmid əvvəlcədən, ad günündə geyindirmək üçün Zeynəbə bilirsəniz nə həvəsli don almışdı. Amma olmadı...

Cabbar sevgisinin içində saxlayır. O da atası üçün darıxır, amma dilinə gətirib deyə bilmir. Cabbar olanları başa düşür. Mənə heç vaxt, heç nə deməyib. Sevgisini üzə vuran deyil".

Kapitan Həmid Kərim oğlu Cəfəri 5 oktyabr 2020-ci ildə, saat 13:20 radələrində Füzuli rayonunun Pirohməddi kəndi uğrunda gedən qeyri-bərabər ağır döyüşlərdə qəhrəmancasına şohid olub. Bakı şəhəri İkinci Şohidlər xiyabanında dəfn olunub.

Ölümündən sonra şohid kapitan Həmid Kərim oğlu Cəfəri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamları ilə 3-cü dərəcəli "Rəşadət" ordeni, "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə", "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edildi.

Elsən QƏNİYEV, "Azərbaycan"

● Əbədiyyətə qovuşanlar

Son zəng, son döyüş və heç vaxt gerçəkləşməyəcək son yuxu...

Avar xalqının şohid oğlu hərbi forması və Azərbaycan uğrunda mücadiləsi ilə həmişə fəxr edirdi

Zaqatala şəhəri-Car kəndi yolundan bir az sola - Taxtalar kəndinə dönəndə qarşınıza çıxan çəsmə başında ayaq saxladığ. Hər yanda səliqə-sahman, mənəvirləni ab-hava duyulur. Buluğun üstü şəhidlərə xatirə abidəsi kimi düzəldilib. Mərmər lövhədən üç bahadır boylandı: Sulxayev Hacımurad Saleh oğlu, Kəsəyev Nəmət Həbibullah oğlu və Serov Mütəllib Arif oğlu. Mübariz avar xalqının Azərbaycanın azadlığı uğrunda canlarını qurban verməmiş üç igid övladı...

Ölməz ruhlarna dualar edib sərindən sudaş. Onlar da Vətənin alışıq qəlbəna su səpmək, azadlıq yangısına çarə qılmaq üçün haqq savaşına qaldılar. Və bu müqəddəs yolda uca Haqqa qovuşdular - Ağdərə, Tartar və Füzuli cəbhələrində şohidlik zirvəsinə yüksəldilər. Qəhrəmanlarımızdan birinin - Mütəllib Serovun həyat və döyüş yoluna nəzər salaş.

"Elo bil mənə yuxu kimi gəlir, çox təsirli, acı bir yuxu kimi... Hər dərd oğlumun həlak olmasına inanmıram. Elo hiss edirdim ki, hərbi xidməti başa vurub geri qayıdacaq, bizi sevincdirəcək, hərdən belə fikirləşirdim... Mütəllib başqa uşaq idi, böyük böyük, kiçik kiçik kimi rəftar edirdi. Kənddə, rayonda hamı onun xoş xasiyyətinə danışırdı... İndi isə bəlam yoxdu...". Arif kişi hələ də oğlunun yoxluğuna inanamıq istəmir, dərin fikirlərə dalaraq müharibənin qara buludlarından nəm çəkən baxışlarını uzaqlara dikir.

O, 2019-cu il oktyabrın 1-də həqiqi hərbi xidmətə yollanmışdı. Əvvəlcə Gəncə şəhərində - Müdafiə Nazirliyinin "N" saylı hərbi hissəsində təlim keçib. Hərbi anddan sonra digər fiziki hazırlıq əsgər yoldaşları ilə birlikdə Cəllilabad rayonuna - Göytəpədəki xüsusi təyinatlı taboruna göndərildi. Erməni işğalçılarının tənqidatları zəminində 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən savaşında könüllü şəkildə ön cəbhədəki qızğın döyüşlərə atılıb. Mərd, cəsur, peşəkər xüsusi təyinatlılarımız yağdı düşmənin gözlünə dik baxaraq Füzuli istiqamətində döyüş mövqelərini seçiblər. İlk andan işğalçıların ölüm-dirim müharibəsinə girib 30 il ərzində gücləndirilmiş səngərlərin içərilərinə doğru irəliləyərək onların canlı qüvvəsini, texnikasını, hətta yerüstü sipərlərini və yeraltı anbarlarını məhv ediblər. Mütəllibin xidmət etdiyi tabor qısa müddətdə müharibənin ön qaynar nöqtələrində xeyli sayda yaşayış məntəqəsini, kəndləri, qəsəbələri, mühüm postları düşməndən təmizləyib.

Serovlar ailəsi hərbi xidmət müddətində oğulları ilə vaxtaşırı əlaqə saxlayıblar. Mərzyyəyə ana: "O bizə əsgərlərinin öz qaydasında keçdiyini bildirdi. Andıçma vaxtı yanına getmişdik. Mütəllib hərbi formada olduğuna görə qürur duyurdum. Deyirdi ki, "artıq müsələn əsgərim. Ali Baş Komandanımız nə əmr versə, ona təbəyik. Biz bunlara fəxr edirik".

2020-ci ilin avqust ayınadək orada hərbi xidmət keçdi. Sonra xeyli müddət əlaqə qura bilməyib çox narahat olduq. Nəhayət, sentyabr ayının əvvəllərində danışıq bildik.

Qurban MƏMMƏDOV, "Azərbaycan"

Ağstafalı "Sərhəd pələngi"

Ağstafada Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Azər Yusiflinin xatirəsinə həsr olunmuş "Sərhəd pələngi" adlı filmin nümayişi olmuşdur.

Heydər Əliyev Mərkəzində təşkil olunan təqdimatda şohidin atası Nazim Yusifli, rayon icra hakimiyyətinin başçısı Seymur Orucov, Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşları, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, şohid ailələrinin üzvləri, müharibə veteranları və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak etmişlər.

Dövlət himni səsləndirildikdən, Ümmümilli Lider Heydər Əliyevin və Vətən uğrunda canından keçən şohidlərin xatirələrini birdəqiqətlik şükülat yad edildikdən sonra söz qəhrəmanı taniyanlara verilməmişdir. Diqqətə çatdırılmışdır ki, 28 mart 1994-cü ildə Ağstafanın Böyük Kəşik kəndində dünyaya göz açan Azər Yusifli Dövlət Sərhəd Xidmətinin Çevik Hərəkət Dəstəsinin baş giziri idi. O, 2020-ci il sentyabr ayının 27-də Vətən müharibəsi başlananda Füzuli, Cəbrayıl, Hadrut, Qubadlı, Zəngilanın azad edilməsində böyük şücaət və qəhrəmanlıq göstərmişdi. Azər müharibənin ilk həftəsində yaralanıb hospitalda müalicə almalı olsa da, comi üç gün sonra yenidən döyüş yoldaşlarına qoşulmuş və döyüşlərin birində qəhrəmancasına şohid olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin 9 dekabr 2020-ci il tarixli sərəncamı ilə "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adına layiq görülən Azər Yusiflini həminin "Vətən uğrunda" və "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilmişdir.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

İQTİSADİYYAT

Ölkəmizin gələcək ay evsahibliyi edəcəyi COP29-a hazırlıq çərçivəsində tikinti sektorunun iqlim dəyişmələrinə təsirlərinin azaldılması məqsədli diqqət mərkəzindədir. Bu istiqamətdə tədbirlər hazırlığın hələ ilk mərhələlərdən yer ayrılıb.

Tədbirlərdən birində - "Azərbaycanda Dayanıqlı Yaşıl Tikinti" mövzusunda baş tutan "dəyirmi masa"da yerli və xarici tikinti şirkətləri, eləcə də aidiyyəti dövlət qurumları təmsil olunurdu. Bu tədbirin məqsədi tikinti sahəsinin ətraf mühitə təsirlərini nəzərə alaraq yerli tikinti şirkətlərini, tikinti-istehsal müəssisələrini, xarici şirkət və ekspertləri, eyni zamanda dövlət orqanlarının nümayəndələrini bir araya gətirməklə, dayanıqlı və sıfır karbonlu tikintiye keçid istiqamətində əməkdaşlıq platformasının yaradılması idi. Odur ki, "dəyirmi masa" ətrafında dekarbonizasiya yolunda beynəlxalq imkanlar, aşağı emissiyalı tikinti materiallarına keçidin ekoloji faydaları və bu yolda potensial çətinliklər, dayanıqlı inkişaf və iqlim dəyişmələri ilə mübarizə istiqamətində görülən və planlaşdırılan işlər müzakirə olundu.

Tədbir çərçivəsində "PMD Qrup", Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Xidməti, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Xidməti, "Paşa Real Estate Qrup", "6-cı mərtəbə", "Aral Qrup", "Hünər Qrup", "SR Construction", "Kristal Abşeron", "Avant Qrup", "Baku City Residence" nümayəndələri tərəfindən qlobal dekarbonizasiya hədəflərinə nail olumasını nəzərdə tutan "Azərbaycanda Dayanıqlı Yaşıl Tikinti" üzrə bəyannamə imzalandı. İmzalanın sonad dekarbonizasiya hədəflərinin təşviqi, emissiyaların ölçülməsi və

Yaşam tərzimiz də dəyişəcək

"Yaşıl bina"lar təbiətin saflığına, insanların sağlamlığına xidmət edəcək

hesabatlılıq, eləcə də şəffaflıq və əməkdaşlığın təmin edilməsi, bilik və təcrübə mübadiləsi, iqlim fəaliyyətlərinin biznes modellərinə inteqrasiyası kimi müxtəlif öhdəliklər ətrafında kollektiv səylərə yönəldilmişdir.

Məlumdur ki, ətraf mühitə təsir edən, ekoloji tarazlığı pozan çoxsaylı faktorlar mövcuddur. Bunlardan biri də tikinti sektorunda qarşıya çıxan çətinliklərdir. Ölkəmizdə həyata keçirilən yeni memarlıq layihələrinə heyrtötənməyə imkan verən. Onların sayısında Bakıda tikilən çoxmərtəbəli yaşayış evləri, infrastruktur obyektləri paytaxtımızı yaxşı monada tanıtmaz edib. Tikintinin belə geniş miqyası isə iqlim dəyişmələrinin fəsadlarının get-gedə artdığı indiki zamanda "yaşıl tikinti"nin idarə olunmasını tələb edir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda davamlı memarlığın ilk nümunələrindən biri 2011-ci ildə başlanmış Bakı Ağ Şəhər layihəsidir. Bu şəhər regenerasiya layihəsi Bakını daha dayanıqlı və ekoloji cəhətdən təmiz şəhərə çevirmək məqsədi daşıyır.

Ölkənin "yaşıl tikinti" tarixində digər mühüm mərhələ 2013-cü ildə Azərbaycan "Yaşıl Tikinti" Şurasının (AzGBC) yaradılmasıdır. AzGBC ölkədə davamlı tikinti təcrübələrini təşviq edən və dəstəkləyən qeyri-kommersiya təşkilatıdır. O, sertifikatlaşdırma və təlim proqramları təqdim edir, həmçinin "yaşıl tikinti" prinsipləri və texnologiyaları haqqında məlumat yayır. 2015-ci ildə Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dayanıqlı İnkişaf üzrə 2030-cu il gündəliyinə qoşularaq davamlı inkişafa dair öhdəlik götürüb. Bu addım hökumətin uzunmüddətli inkişaf planlarına "yaşıl tikinti" də daxil olmaqla davamlı təcrübələrin daxil edilməsinə sadıqlığını göstərir. Azərbaycanda diqqətəlayiq "yaşıl tikinti" layihəsi 2016-cı ildə tamamlanan Port Bakı Yaşayış Qüllələridir.

Ümumiyyətlə, tikinti sektorunda "yaşıl binalar" yeni bir sahə və istiqamətdir. Bəs bina hansı xüsusiyyətlərinə görə "yaşıl" sayılır? Belə binalarda enerji, su və digər mənbələrdən səmərəli istifadə edilməlidir.

Həm də günəş enerjisi kimi bərpə olunan enerjiden istifadə olunmalıdır. Çirkənləmə və tullantıların azaldılması tədbirləri görülməli və təkrar istifadə təmin edilməlidir. Bina daxilində hava keyfiyyəti yaxşı olmalıdır. Zərərli olmayan, etik və davamlı materiallardan istifadə edilməlidir. Dizayn, tikinti və istismarda ətraf mühit, eyni zamanda sakinlərin həyat keyfiyyəti nəzərə alınmalıdır və s.

Lakin hər yerdə iqlim eyni olmadığı üçün "yaşıl binalar" da eyni olmamalıdır.

Belə isə ölkəmizdə tikilən hündürmərtəbəli binalarda "yaşıl enerji" necə tətbiq edilir? Daşınmaz əmlak və inşaat üzrə ekspert Elnur Azadov bildirir ki, bu texnologiyalar çox bahalıdır: "Bu səbəbdən də çoxmənzilli binaların tikintisi ilə məşğul olan şirkətlər belə texnologiyaları tətbiq etməyir. Tikinti normativlərimizdə də ekoloji bina anlayışı hələ ki, yoxdur. Hətta günəş panelləri binanın elektrik enerjisini ödəsə belə, fərqi yoxdur. Lakin Bakıda "yaşıl enerji"nin tətbiqi üçün kifayət qədər şərait var".

Ekspertin sözlərinə görə, son illər Avropada ekoloji binaların tikintisi artıb: "Belə binaların qiyməti də bahadır. Lakin idarə olunması çox asandır. Həyət evlərində isə günəş panelləri tətbiq olunur. Bunun üçün heç bir xüsusi icazəyə ehtiyac yoxdur".

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının (IFC) dayanıqlı maliyyə müdaxiləsi Leyla Hüseynli Bakıda keçirilən "Dayanıqlı mikromaliyyə üçün innovativ həllər" konfransında deyib: "IFC olaraq həmçinin Mərkəzi Bank ilə bir neçə istiqamət üzrə əməkdaşlıq edirik. Yaxın gələcəkdə IFC "yaşıl tikinti" sektorunu yeni tənzimləmə və dəstək mexanizmi yaratmağı planlaşdırır. Bu, Dövlət Arxitektura və Şəhərsalma Komitəsi ilə bağlıdır. Memorandumun notisi olacaq. Azərbaycanda "yaşıl bina"ların tikintisi üzrə yol xəritəsi hazırlanacaq və təqdim olunaçaq."

Yol xəritəsinin COP29-dən əvvəl təqdim ediləcəyi gözlənilir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Rusiya nazir müavini Azərbaycan turizm bazarlarının birləşdirilməsini təklif edib

Rusiyanın iqtisadi inkişaf nazirinin müavini Dmitri Vaxrükov Rusiya və Azərbaycan turizm bazarlarının birləşdirilməsini təklif edib.

Azərbaycan Turizm Bürosunun Rusiya paytaxtında nümayəndəliyinin açılışında çıxış edən D.Vaxrükov qeyd edib ki, Moskva ilə Bakı müxtəlif sahələrdə çoxillik möhkəm dostluq və əməkdaşlıq əlaqələri birləşdirir.

"İnsanlar arasında humanitar əlaqələrin qurulmasının əsas yolu kimi turizm hazırda gündəliyimizin əsasını təşkil edir. Bunu ölkələrimiz arasında 160 birbaşa aviareys göstərir", - deyər nazir müavini bildirir. O vurğulayıb ki, Azərbaycan və Rusiya hazırda iqtisadi əməkdaşlıq üzrə "yol xəritəsi"ni həyata keçirirlər.

"Bizim Rusiya və Azərbaycanda ayrıca turizm bazarlarımız var. Biz turizm bazarlarımızı birləşdirə və birgə turizm məhsulları üzərində işləyə bilərik. Bunlar böyük perspektivlərdir", - deyər D.Vaxrükov qeyd edib. Onun sözlərinə görə, bu istiqamətdə artıq əməli addımlar atılıb. "Bu, "Roza xutor" və "Şahdağ" dağ kurortlarının daxil olduğu Avrasiya Dağ Kurortları Alıyandır". Bu, bizim turizm sahəsində əlaqələrimizi necə inteqrasiya edə biləcəyimizin sadəcə bir nümunəsidir".

Xəbəri AZƏRTAC yayıb.

"Qaradağ" GES-də 458,8 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub

"Qaradağ" Günəş-Elektrik Stansiyasında (GES) istismara verildiyi tarixdən 458,8 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub.

Energetika Nazirliyinin yaydığı xəbərə görə, 2023-cü il oktyabrın 26-da rəsmi açılış mərasimi olan stansiya ekoloji cəhətdən təmiz elektrik enerjisi istehsal etdiyi üçün "yaşıl enerji" mənbəyi hesab olunur və stansiyada "yaşıl enerji" istehsal edilməklə atmosferə istixana effekti yaradan qazların atılmasının qarşısı alınır.

Xatırladaq ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti tərəfindən Azərbaycanda inşa edilən stansiyanın ümumi gücü 230 meqavatdır. Ötən il ölkəmizin bərpə olunan elektrik enerjisi gücü 373,6 meqavat artıb ki, burada da "Qaradağ" GES-in xüsusi payı var.

Dünya birjalarında neft bahalaşib

Londonun ICE ("InterContinental Exchange Futures") birjasında "Brent" markalı neftin bir barelinin qiyməti 1,67 dollar artaraq 76,05 dollar olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Nyu Yorkun NYMEX ("New York Mercantile Exchange") birjasında "Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 1,59 dollar artaraq 71,78 dollara çatıb.

ARDNF-nin dövlət büdcəsinə transfertlərinin ümumi həcmi açıqlanıb

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 2024-cü il oktyabrın 1-nə dövlət büdcəsinə transfert etdiyi vəsaitin həcmi açıqlanıb. Bu barədə Dövlət Neft Fondu xəbər verib.

Bildirilir ki, ARDNF 2024-cü il 1 oktyabr tarixinə ümumi 152 milyard 736,7 milyon manat həcmində vəsaiti dövlət büdcəsinə transfert edib. Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında isə dövlət büdcəsinə ARDNF-nin 2024-cü il büdcəsinin icrası çərçivəsində 9 milyard 585,8 milyon manat vəsait köçürülüb.

Xatırladaq ki, ARDNF 29 dekabr 1999-cu ildə təsis edilib. ARDNF-nin fəaliyyət istiqaməti ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması, maliyyə-vergi intizamının təmin edilməsi, neft gəlirlərinin asılılığın azaldılması və qeyri-neft sektorunun inkişafının təmin edilməsi; ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisi naminə mühüm ümummilli layihələrin maliyyələşdirilməsi; neft və qazın bərpə edilməyən təbii ehtiyat olduğunu nəzərə alaraq, onlardan əldə edilən gəlirin nəsilər arasında bərabər bölüşdürülməsi və gələcək nəsillər üçün ehtiyat vəsaitin toplanması kimi mühüm vəzifələrin həllinə yönəlib.

MSCI agentliyi SOCAR-a ESG üzrə BBB reytingi verib

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ESG (Ətraf mühit, Sosial və İdarəetmə) ilə bağlı aparıcı beynəlxalq reyting agentliyi olan MSCI şirkəti tərəfindən 2024-cü il üzrə BBB ilkin reytingini əldə edib.

ESG üzrə ilkin BBB reytingi SOCAR-ın karbon emissiyalarının və tullantıların azaldılması, ictimaiyyətlə əlaqələr, biomüxtəliflik, sağlamlıq və təhlükəsizlik, idarəetmə və şəffaflıq sahələrində əldə etdiyi nailiyyətlərin təsdiqidir.

SOCAR Xəzər regionunda bu reytingi əldə edən ilk enerji şirkəti olmaqla bu göstərici üzrə əksər milli neft şirkətləri ilə müqayisədə daha üstün yer tutub.

Ətraf mühit, sosial siyasət və idarəetmə çərçivəsinin təkmilləşdirilməsini və həyata keçirilməsini hədəf edən intensiv proseslərin nəticəsi olan bu reyting SOCAR-ın davamlı və dayanıqlı inkişaf strategiyasının, o cümlədən ətraf mühit, sosial siyasət və idarəetmə məsələlərində planlarının uğurla həyata keçirilməsinə təkan verəcək.

Danılmaz bir fakt var: yerin üstündə yaşamağımıza baxmayaraq, burada baş verənləri təfərrüatı ilə görə bilmək və öyrənmək üçün kosmosa ehtiyacımız var. Ona görə də çəkinmədən deyə bilərik ki, bu gün kosmosda peyk olmadan keçmək mümkün deyil.

1951-ci ildən başlayaraq Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının tərəfdaşlığı ilə hər il bir ölkədə Beynəlxalq Astronavtika Konqresi keçirilərkə kosmosdan idarə olunmanın elmi yolları birgə araşdırılıb müzakirə edilir. Məlumat üçün bildirik ki, Beynəlxalq Astronavtika Federasiyası İkinci Dünya müharibəsindən sonra "soyuz müharibəsi" dövründə kosmos sahəsində əl əmlaklarının arasında dialoqun yenidən qurulması məqsədilə 1951-ci ildə yaradılıb. Təşkilat sülh məqsədləri ilə kosmik tədqiqat və fəaliyyətin təşviq edilməsi, cəmiyyətin bu sahədə maariflənməsi və biliklərinin zənginləşməsi üçün üzv qurumları arasında global şəbəkə yaradır. Hər il federasiya konfrans, texniki sessiya, quruma üzv ölkələrin nazirləri və parlament üzvlərinin beynəlxalq iclası kimi tədbirlər təşkil edir. Hazırda federasiyanın 110 ölkədən 460-dan çox üzvü var. Azərbaycan 2003-cü ildən onun üzvüdür.

Xatırladaq ki, sayca 74-cü Beynəlxalq Astronavtika Konqresi 2023-cü ilin oktyabrında Azərbaycanda keçirilmişdir. Bu, Bakıda keçirilən 2-ci belə tədbir idi. Hələ 1973-cü ildə 24-cü konqresdə evsahibliyini Azərbaycan

paytaxtı etmişdi. 50 ildən sonra dünya miqyasında ən mötəbər tədbirlərdən olan konqresin ikinci dəfə Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizdə kosmik sonayenin inkişafına, beynəlxalq kosmik ictimaiyyət və onu təmsil edən Beynəlxalq Astronomiya Federasiyası ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə, həmçinin global kosmos sonayesinə daha yaxından inteqrasiya istiqamətində imkanlar yaranmasına səbəb olmuşdur.

Bir neçə gün əvvəl İtaliyanın Milan şəhərində keçirilən 75-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi "Dayanıqlıq naminə kosmik məsuliyyət" (Responsible Space for Sustainability) çağırışı ilə keçirildi. Bu, indiyə kimi bu istiqamətdə keçirilən tədbirləri üst-üstə qataraq astronavtika tarixində ən böyük konqres idi. Konqresdə 120 ölkədən 11 min 200-dən çox nümayəndə iştirak edirdi. Bu rəqəmlər rekord göstəricidir və konqresin global miqyasda kosmik sahənin iştirakçıları toplaşdığı ən böyük platforma olduğunu göstərir. Konqresin sərgi pavilyonu 530-dan çox iştirakçını qəbul etmişdi. Builki konqresdə ilk dəfə 60 kosmik agentlik və qurum rəhbərini bir araya gətirən Qlobal Kosmik Liderlər Sammiti də baş tutdu. 3 min nəfər isə canlı yayıma qoşuldu. 3500 nəfərin iştirak etdiyi konqresdə 25 astronavt ilə ictimaiyyət, tələbələr və gənc mütəxəssislərin görüşü oldu. Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasına 73 yeni üzv qoşuldu və beləliklə, üzvlərin sayı 80 ölkədən 563-ə çatdı.

Milan Astronavtika Konqresində Azərbaycan "Azər-kosmos" stendi ilə təmsil olundu. Konqresdə 52 tələbə, gənc mütəxəssis və alimlərdən ibarət milli elmi komanda iştirak edirdi. Azərbaycan komandası tədbirdə elmi işlər üzrə yeni rekordla imza ataraq 345 elmi məqalə təqdim etdi. Elmi məqalələrin sayına görə ölkəmiz dünyada ilk beşlikdə yer aldı. Təqdim olunan elmi məqalələrimizin 90 faizi gənclər tərəfindən hazırlanmışdır. Azərbaycanın belə yüksək göstəriciyə nail olmasında Bakıda keçirilən əvvəlki konqresin rolunu qeyd etməmək mümkün deyil.

Gənclərimizin kosmik sahədə öz elmi məqalələrini beynəlxalq auditoriyaya təqdim etməsi ölkəmizdə kosmik ekosistemin inkişafı istiqamətində aparılan fəaliyyətin nəticəsidir. Konqresdə iştirak edən milli elmi komanda Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət Memarlıq və İnşaat Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Milli Aviasiya Akademiyası, ADA Universiteti, Azərbaycan Texniki Univer-

siteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Azərbaycan İdman Akademiyası və Sumqayıt Dövlət Universitetinin tələbə, gənc mütəxəssis və alimlərdən ibarət idi.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) SABAH qruplarının riyaziyyat və informatika mütəxəssisləri ixtisasının V kurs tələbələri Aygül Əliyeva və Tünzalə Məmmədova xüsusi fərqləndilər. Aygül Əliyeva "Exploring Martian Sedimentary Rocks Insights into the Red Planet's Geological History" ("Mars çöküntü süxurlarının geoloji tarixinə dair fikirlər") adlı məqalə ilə çıxışında Marsdakı çöküntü daşlarının planetin geoloji tarixini necə açdığı və keçmişdə orada mümkün olan yaşayış izlərinə dair nümunə-

lordan bəhs edirdi. Araşdırmada Marsın geoloji təkamülü və ətraf mühit şəraiti haqqında əhəmiyyətli məlumatlar var idi. Tünzalə Məmmədovanın təqdim etdiyi məqalədə isə zaman və qara dölük anlayışları haqqında elmi və fəlsəfi məlumatlar əks olunurdu. Məqalədə həmçinin qara dölüklərdə zamanın necə axması, bu prosesi proqnoz etməyin necə mümkün olması haqqında tələbənin apardığı araşdırmalardan bəhs edilirdi.

Sumqayıt Dövlət Universitetinin (SDU) SABAH qruplarının kibernetiklik ixtisası üzrə 1-ci kurs magistrantı Mətanət Əhmədovanın konqresin "ES Multilingual Astronautical Terminology" sessiyasındakı çıxışı da fərqli idi. M.Əhmədova "Cosmos+Alphabet=AlCosbet" adlı məqaləsində "AlCosbet"

adında innovativ masafütu kərt oyununu təqdimirdi. Bu oyun kosmik terminlərin öyləncəli bir şəkildə öyrənilməsinə təmin edir və iştirakçılara həm biliklərini paylaşmaq, həm də yeni terminləri öyrənmək imkanı yaradır. Məqalənin məqsədi oyun əsasında öyrənmə üsulundan istifadə edərək kosmik terminləri daha geniş auditoriyaya tanımaq idi.

Ümumiyyətlə, global tədbir Aydan Marsa doğru, kosmosda tibbi araşdırmalar, kosmosda biznes və investisiya, sahibkarlıq, kosmik iqtisadiyyat, kosmik resursların dəyəri haqqında interaktiv sessiyalar və zəngin proqramlar ilə həftəboyu dünyanın yeni kosmik tendensiyalarını gündəmdə saxladı.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Uçan avtomobil

"Chery" şirkəti uçan pilotsuz avtomobilini təqdim edib. Çində keçirilən innovasiya konfransında şirkət şaquli şəkildə havaya qalxan və enən "Land and Air Vehicle"-i nümayiş etdirib.

dürlüü bir kilometr, sürəti saatda 120 kilometrdir. Avtomobilin maksimum uçuş sürəti 40 dəqiqə havada qala bilər.

Hələ hazırlıq mərhələsində olan prototip sınaq uçuşu zamanı 80 kilometr uçuş. Maşın üç hissədən - vintlil konstruksiyaya, kabinə və şassisdən ibarətdir. Cihaz tamamilə avtonom olduğundan kabinəsində idarəetmə yoxdur.

Avtomobil həm quruda, həm də havada hərəkət edə bilər. Məsələn, tıxac yaranarsa, cihaz onun yanından uçub keçə və yolun boş hissəsinə enə bilər. İki sərnişin üçün nəzərdə tutulmuş nəqliyyat vasitəsinin maksimum uçuş sürəti 40 dəqiqə havada qala bilər.

Düşüncə ilə hərəkət edən protez əl

Alman Primat Mərkəzinin nevroloqları beyin-kompüter interfeysləri ilə protez əlləri idarə edən yeni texnologiya üzərində çalışırlar. Yeni üsul protez əllərin beyin siqnallarından və yalnız düşüncə gücündən istifadə edərək daha dəqiq şəkildə hərəkət etdirilməsinin mümkün olduğunu üzə çıxarıb.

Yeni texnologiya meymunlar üzərində sınaqdan keçirilib. Tədqiqatçı çörçivəyə avatər əli idarə etmək öyrədilib. Daha sonra onlar əllərindən fiziki istifadə etmədən, sadəcə beyin siqnalları ilə virtual əli hərəkət etdirə biliblər.

Tədqiqatçılar bu təcrübədə beyindəki əllərin mövqelərini idarə edən siqnalların əl hərəkətlərinin sürətini idarə edən siqnallardan daha əhəmiyyətli olduğunu kəşf ediblər. Kəşf iflic olan xəstələr üçün hazırlanmış neyroprotezlərin incə motor bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm addım hesab olunur.

Ehtiyac anında hissələrini kəsən robot

"Connecticut" şirkətinin mühəndisləri ehtiyac anında öz hissələrini kəsə bilən robot təqdim ediblər. Əl böyüklüyündə və yumşaq quruluşa malik olan cihaz elastik silikondan hazırlanıb.

Robotun çətin vəziyyətlərdən xilas olmaq üçün hissələrini kəsə bilməsi xüsusi hazırlanmış oynaq sayəsində mümkün olur. Elastik formalı oynaq

otaq temperaturunda bərk olur. İstilik verildikdə isə oynaq strukturu maye halına keçərək həmin hissənin ayrılmasına imkan verir. Beləliklə, robot ehtiyac olduqda özünü təhlükəli vəziyyətlərdən qoruya bilər. Maraqlısı isə odur ki, bu forma daşınan robotlar yalnız hissələrini kəsməklə kifayətlənir, həm də bir neçə robotun birləşməsinə şərait yaradırlar. Məsələn, 3 robot birləşərək təbii başına keçə bilməyəcəkkləri bir maneəni aşdırlar. Bu isə robototexnika sahəsində inqilabi yeniliklərə yol açır.

Yumşaq quruluşa malik olan cihaz elastik silikondan hazırlanıb. Robotun çətin vəziyyətlərdən xilas olmaq üçün hissələrini kəsə bilməsi xüsusi hazırlanmış oynaq sayəsində mümkün olur. Elastik formalı oynaq

Qaraciyər toxumasını inkişaf etdirən cihaz

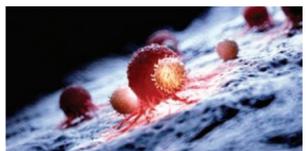
ABS alimləri uzun illərdir yenidən proqramlaşdırılmış kök hüceyrələrdən bədən toxumalarının formalaşması ilə bağlı prosesləri tədqiq edirlər. Son təcrübələr göstərir ki, çəkişizlik şəraitində bədən toxumalarının böyüməsi avtomatik baş verir. Bu da orqanların bərpası prosesini xeyli asanlaşdırır.

Həmin mülahizələrə rəhbər tutan alimlər kök hüceyrələrin artmasını dəstəkləyən və qaraciyər toxumasının, habelə bədənin digər orqanlarının böyüməsini stimullaşdıran tam avtomatlaşdırılmış bioreaktor hazırlayıblar. Onlar bu məqsədlə qurğuda insan qan damarlarının analoqları dəstini yaradıblar, həmçinin orqan toxumasının böyüməsi üçün əlverişli olan qida mühitini qoruyan bir sıra alqoritmlər kəşf ediblər.

Dörd bioreaktordan ibarət komplekt 2025-ci ilin fevralında Beynəlxalq Kosmik Stansiyaya göndəriləcək. Orada bu cihazların içərisində qanı toksinlərdən təmizləməyə və digər fizioloji funksiyaları yerinə yetirməyə qadir olan qaraciyərin miniatur versiyaları yetişdiriləcək. Əgər bu təcrübə uğurla başa çatarsa, alimlər süni qaraciyərin sonradan xəstələrin orqanizminə implantasiyası üçün Yerə çatdırılmasına imkan verən sistemlər, o cümlədən ixtisaslaşmış soyuducular hazırlamağa başlayacaqlar.

Xərçəngi aşkarlayan süni zəka sistemi

Harvard Universitetinin alimləri "CHIEF" adlı yeni süni intellekt modeli ilə xərçəngin diaqnostikasında qeyri-adi uğurlar əldə ediblər. Onların "Nature" jurnalında dərc edilən tədqiqatına görə, model 19 fərqli xərçəng növündə sınaqdan keçirilib və 96 faizə qədər dəqiqlik nisbətində nail olub.

dirir və mövcud süni intellekt sistemlərdən daha ohatəli bir analiz təqdim edir.

Modelin ən diqqətçəkən tərəflərindən biri şişin genetik quruluşunu təxmin etmə qabiliyyətidir. Adətən həftələrlə davam edən və bahalı olan DNT ardıcılığı müəyyən olmaqla proseslərinə alternativ olan "CHIEF" mikroskopik görüntülərdən genetik dəyişiklikləri sürətlə aşkarlaya bilər. Bu xüsusiyyət, xüsusən genetik analiz imkanlarının məhdud olduğu bölgələrdə həyati əhəmiyyət daşıyır.

Sistem 24 fərqli xəstəxanadan toplanmış təxminən 20 mindən çox görüntü üzərində sınaqdan keçirilib. "CHIEF" yalnız xərçəngi aşkar etməsində deyil, həm də şişin mənşəyini təyin etmək və müalicəyə cavab verən genləri müəyyən etməkdə yüksək uğur əldə edib. Bəzi xərçəng növlərində, məsələn, qalxanabənzər vəzi xərçəngindəki BRAF gen mutasiyası 89 faiz, baş və boyun xərçənglərində isə NTRK1 gen mutasiyası 91 faiz dəqiqliklə müəyyən edilə bilər. Bu sistem ölümlə riski yüksək olan xəstəliklərin erkən mərhələdə müəyyən edilməsində kritik rol oynaya bilər.

karlaya bilər. Bu xüsusiyyət, xüsusən genetik analiz imkanlarının məhdud olduğu bölgələrdə həyati əhəmiyyət daşıyır. Sistem 24 fərqli xəstəxanadan toplanmış təxminən 20 mindən çox görüntü üzərində sınaqdan keçirilib. "CHIEF" yalnız xərçəngi aşkar etməsində deyil, həm də şişin mənşəyini təyin etmək və müalicəyə cavab verən genləri müəyyən etməkdə yüksək uğur əldə edib. Bəzi xərçəng növlərində, məsələn, qalxanabənzər vəzi xərçəngindəki BRAF gen mutasiyası 89 faiz, baş və boyun xərçənglərində isə NTRK1 gen mutasiyası 91 faiz dəqiqliklə müəyyən edilə bilər. Bu sistem ölümlə riski yüksək olan xəstəliklərin erkən mərhələdə müəyyən edilməsində kritik rol oynaya bilər.

nearu Kamboriu şəhərində tikiləcək. Tikinti layihəsi yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən təsdiqlənib. "Triumph Tower" adlı qüllənin hündürlüyü 544 metr olacaq ki, bu da Nyu Yorkdakı ən uca yaşayış binası olan "Central Park Tower"dən 72 metr hündürdür.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

Ən ensiz göydələni

Dubayda eni 22,5 metr - təxminən bir mənzil enində olan göydələni inşa ediləcək. Göydələnin layihəsi "Pritsker" memarlıq mükafatının qalibi olan İspaniyanın "RCR Arquitectes" şirkətinə aiddir. "Muraba Vei" adlı 73 mərtəbəli qüllənin hündürlüyü 380 metr olacaq.

Hazırda dünyanın ən nazik göydələni Nyu Yorkdakı "Steinway Tower"dir. Onun bünövrəsinin eni təxminən

18, hündürlüyü 435 metrə çatır.

Dünyanın ən hündür yaşayış binası isə Braziliyanın Bal-

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	598-68-71	Beynəlxalq həyat, idman	598-63-82, 432-37-68
Baş redaktor müavinləri	538-86-86, 434-63-30, 539-72-39	və informasiya şöbəsi	538-56-60, 434-55-58
Məsəl katib	539-43-23	İctimai əlaqələr şöbəsi	539-49-20, 538-31-11
Məsəl katib müavinləri	539-44-91	Fototillatrasiya şöbəsi	538-84-73
Parlament və siyasət şöbəsi	539-84-41, 539-21-00	Kompüter mərkəzi	538-20-87
İqtisadiyyat şöbəsi	538-42-32, 538-35-55	Mühasibatlıq	539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə
contact@azerbajjan-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajjan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 4207
Sifariş 2426

Qiyməti 60 qəpik

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatyayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmatbuatyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat
6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat
3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat
1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Bazar günü etidii Yaşamaq əzmi

Hasarın yaxınlığında basdırılmış borudakı xırdaca dəşikdən dünyaya bir əncir ağacı, bir də şahtərə adlanan bitki boylandı. Qərribə olduğu qədər də heyranedici və düşündürücü mənzərə idi. Suyun "əlinin" çatmadığı darısqal borunun içində bu ağacla bitki necə bitmişdi, necə inkişaf etmişdi?

Təbiət vurğunu olduğumuza görə, onun qoynuna seyrə çıxanda gözümüzlü gözəl-gözəl güllərdən, boylu-buxunlu, irilixirdalı ağaclardan çəkmirik. Gözdüyümüz yerlərdə qeyri-adi mənzərələr gördəndə isə heyran qalıraq. Minlərlə, milyonlarla gözəlliklər də bir-birinə bənzəmir. Anamız təbiət təkrarı sevmir. Buna görə də heç nəyi təkrarlamır, bənzərsizliyi ilə bizi heyran edir, zövqümüzlü oxşayır. Bəzən görürük ki, torpağın lap az olduğu daşların arasında, qayaların üstündə güllər açır, ağaclar bitir. Hansı ki nə o güllərə, nə də o ağaclara kiməsə su verməyir, qayğısına qalmır. Təbiətin möcüzəsi, gücü, qüdrəti də bax, budur. Heyətimizdə, suyun bol yerində yumşaq torpaqda gülləri, ağacları çətin bitiririk. Hər şeydən güclü olan təbiət isə daşların, qayaların arasına külləyin sızdırıb gətirdiyi bir ovuc torpaqda möcüzələr yaradır. Güllər, çiçəklər bitirir, ağaclara qol-qanad verir

boylarını səmələrə qaldırır. Onun yaratdığı belə gözəl, qeyri-adi mənzərələrə heyran qalmamaq olmur. Ruhumuzu oxşayan bu gözəllikləri, bənzərsizlikləri gördəndə sonra təbiətin gücünə, qüdrətinə "əhsən" deyirik.

Bu günlərdə yenə də təbiətin yaratdığı qərribə bir mənzərənin şahidi olduq. Həyat evində yaşayan yaxın qohumumuz-gölmüşümüz. Onun yaşılığa bürünmüş heyətindəki ağaclar, güllər insana zövq verir, könülləri oxşayır. Qohumumuz həyatının bir күnүндə balaca bostan yerini də düzəltdi. Bizdən xahiş etdi ki, ora da bax, qiymətli verək. Bostana baxanda burada gördüyümüz qeyri-adi bir mənzərə bizi o ki var təəccübləndirdi. Bu mənzərəyə möcüzə də, təbiət hadisəsi də demək olardı.

Hasarın yaxınlığında basdırılmış balaca diametrlili borudakı xırdaca dəşikdən dünyaya bir əncir ağacı, bir də şahtərə adlanan bitki boylandı. Qərribə olduğu qədər də heyranedici və düşündürücü mənzərə idi. Bir anlıq ayaq saxlayıb gördüyümüz bu qeyri-adi mənzərəyə tamaşa etdik. Suyun "əlinin" çatmadığı darısqal borunun içində bu ağacla bitki necə bitmişdi, necə inkişaf etmişdi? Məlumdur ki, yayda günəş qızanda demirdən olan boru da isinir. Əlini vuranda barmaqların yanır, ondan ot töküldüyümü hiss edirsiniz. Amma bu istiyə, bu od-alo-va baxmayan ağacla bitki qurumayır, həttdən Yer üzünü səpələnən yağışın suyunun qidalana-qidalana inkişaf etmişdi. Budur, payızın bu il qünlərində ikisinin də yarpaqları yamaşılırdır. Heç deyəsən yarpaqların sarılmaq fikri də yoxdur. Bir-biri-

lərinə o qədər isinişiblər ki, sanki soyuqları yaxınlaşdığını hiss etmirlər.

Deməli, ilin uzunu eşən küllək torpağı göy üzünə qaldırır sovura-sovura bu xırdaca desilməli yerdən borunun içinə doldurub. Torpaqla bərabər, küllək sanki buraya toxumlar da səpib. Borunun içində yığılan torpağın üstünə balaca dəşiklərdən yağış damcılarını düşəndən sonra toxumlar cana gələrkən bu xırdaca "pəncərədən" Yer üzünə boylandı. Qərribə o idi ki, borudakı kiçik dəşik nə bitkiyə, nə də əncir ağacına darısqallıq etmirdi. İkisi də mehribancasına yanaşı dayanaraq yağışdan, torpaqdan güc ala-ala inkişaflarından qalmırdılar. Sevini-sevini sonsuz səməyə doğru boy atırdılar, sanki bu-ludlara əl uzatmaq istəyirdilər.

Təbiətin bu qeyri-adi hadisəsi, möcüzəsi bizi xeyli düşündürdü. Bu düşüncələrin iləndən tutub fikirləşirik ki, axı necə olur, bəzən həyatimizdə bir ağacı, bir güllü kolunu bitirmək üçün nə qədər əziyyətlərə qatlaşıraq. Amma təbiət heç bir "əziyyət" çəkmədən daşların, qayaların arasından, indi isə gördüyümüz kimi, dar diametrlili demir borunun içində də şahtərə bitirir, əncir ağacına can verir. Deməli, tükənməz gücü olan anamız təbiət hər şeyə qadirdir, başdan-ayağa qeyri-adi hadisələrə, heyranedici möcüzələrə dolur. Hələ deyəsən, möcüzələrinə tez-tez insanlara göstərməkdən də xoşu gəlir. Elə buna görə də biz təbiəti sevir və möcüzələrinə heyran qala-qala onu qorumağa çalışırıq, tez-tez gözəlliyinin seyrinə çıxırıq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV, "Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Sahir Məmmədov Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Bütçə şöbəsinin müdiri Fazil Fərəhova həyat yoldaşı FLORA XANIMIN vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.